

дайджест найцікавішої інформації та аналітики: ВЕБСАЙТИ, ЕЛЕКТРОННІ ТА ДРУКОВАНІ ЗМІ УКРАЇНИ, ets

www.eko-bud.com.ua

Щочетверга с.8

Добрий ранок!
ТЕЛЕ
РАДІО
ІНТЕРНЕТ

НОВИНИ

№50
(251),
23 — 30
грудня
2010 р.

Четверговий випуск

Існує досить світла для тих, хто хоче бачити, і досить мороку для тих, хто не хоче. **Б. Паскаль**

Венеціанська комісія сумнівається в легітимності Януковича?

Венеціанська комісія піддала сумніву легітимність президента Віктора Януковича. Про це йдеться у висновку Венеціанської комісії "Про конституційну ситуацію в Україні", неофіційний переклад якого опублікував "Главком".

"На думку комісії, народ обирає президента на виконання одних повноважень, а він, вже будучи на посаді, значно розширив свою владу через рішення Конституційного суду", - наголошується в повідомленні. Зокрема, в рішенні Венеціанської комісії говориться: "Відновлення за рішенням Конституційного суду варіанту Конституції 1996 року ставить питання про легітимність дій у минулому, оскільки інституції України працювали протягом кількох років на основі конституційних норм, пізніше визнаних неконституційними".

"Це також ставить питання легітимності щодо чинних державних інституцій, оскільки і президент, і парламент були обрані відповідно до конституційних норм, які більше не визнаються дійсними", - вважають в комісії.

"Президент, після цього рішення, має набагато більше повноважень, ніж могли передбачити виборці, коли він обирався. Діяльність основних державних органів у даний час базується на основі правил, змінених судом, а не на правилах, змінених Верховною Радою як демократичним легітимним органом", - цитує рішення видання.

Соломія Коштура,
студентка факультету журналістики
Львівського Національного університету
ім.І.Франка

Кров і безсилля на Жовтневій площі

Президентські вибори в Білорусі завершилися кривавим побиттям прихильників опозиції, які виступали проти фальсифікацій. ЦВК оголосила переможцем чинного главу держави Олександра Лукашенка

Вибиті зуби, поламани ребра й кандидати в реанімації

Вечір 19 грудня у Мінську став кривавим. Режим Олександра Лукашенка, який останнім часом старанно демонстрував Європі свою "демократичність", прагнути вислужитися й знайти

підтримку в протистоянні з Москвою, таки не стримався й продемонстрував усьому світові свою істинну сутність. Опозиціонерів, які вийшли на головну площу столиці Білорусі, щоб відстояти свій вибір, жорстоко били, розганяли й затримували міліція та КДБ. А Центровборчком тим часом проголосував переможні результати: згідно з попередніми підрахунками, "бацька" всієї Білорусі

здобув майже 80 відсотків голосів виборців. І вже вчетверте посів пост президента.

Численні порушення, про які криком кричали допущені на виборчі дільниці, попри всі перешкоди, незалежні спостерігачі, ЦВК не зворушили. Тому ввечері на Жовтневу площу Мінська, підтримавши заклик опозиційних кандидатів у президенти, прийшло близько 30 тисяч людей. За свідченнями очевидців, усі поводитися дуже мирно й інтелігентно, але без провокацій не обійшлося. Група молодиків пішла на штурм Будинку уряду. У відповідь правоохоронці взяли "до роботи". Били всіх, не надто переймаючись тим, журналіст це, звичайний громадянин чи кандидат у президенти. Для одного з незалежних конкурентів Олександра Лукашенка, Володимира Некляєва, день виборів завершився реанімацією. Що не завадило КДБ забрати і його (просто з лікарні), й іще шістьох опозиційних кандидатів "у кулузу".

У багатьох учасників мирної демонстрації вибиті зуби, поламани ребра, численні травми. Під ранок спецслужби з КДБ увірвалися в офіс незалежної організації "Хартія'97" і заарештували всіх присутніх там журналістів. Аналогічної атаки зазнав офіс правозахисного центру "Весна". Згодом у Мінську перекирили доступ до всіх соціальних інтернет-мереж ("Фейсбук", "Твіттер", "Гугл-ток" тощо), через які здійснювалася координація тих, хто протестує проти фальсифікації виборів президента.

Реакція білоруської влади на виступи опозиції вразила увесь цивілізований світ. А місія спостерігачів від СНД заявила, що президентські вибори в Білорусі були "прозорими і демократичними"...

"Щоб країна не дісталася Колі"

Напередодні 19 грудня влада розповідала "страшилки" про газові балончики й металеві штирі, якими запасастся опозиція. А кандидати в президенти наполегливо твердили, що акцію задумано як мирну, і заликали не піддаватися на провокації.

Закінчення на 5 с.

НКВС. За словами пана Мирослава, один із найуспішніших його боїв - це розгром у січні 1945 року карального полку НКВС, очолюваного Героєм Радянського Союзу генерал-майором Миколою Дергачовим, який загинув під час цього бою разом із понад чотирмастами своїми бійцями. Причому сотня Кривоноса не втратила у цьому бою жодного вояка, хіба що командир Мирослав Симчич був поранений у руку. У 1949 році радянська влада засудила пана Мирослава до 25 років позбавлення волі. Комуністична каральна система чотири рази кидала за ґрати нескореного командира Кривоноса. Найболісніше усвідомлювати те, що досі Мирослав Симчич офіційно вважається колишнім злочинцем, оскільки його не реабілітовано за понад 30 років відбування ним покарання у найжорстокіших радянських концтаборах. (Напомість вдячні земляки давно вже реабілітували легендарного командира Кривоноса та увічнили його ім'я не лише в назвах вулиць, а й за життя поставили йому пам'ятник у центрі Коломиї).

Коли ж пан Мирослав довідався з публікації в "УМ" про судовий процес над борцями за волю України, він відразу виявив бажання вступити в справу третьою особою на стороні відповідача. Пан Мирослав певен: так він міг би захистити в

Закінчення на 2 с.

На суд - толокою

На захист борців за незалежність України завдяки заклику "УМ" стали відомі політ'язні, діти знаних упівців, а також... нащадки офіцерів НКВС та українські перуанці

Сьогодні в Окружному адміністративному суді Києва буде гаряче - тут відбудеться чергове засідання у справі щодо визнання незаконним Указу Президента України "Про вшанування учасників боротьби за незалежність України у XX столітті". Нагадаємо, незмінний керівник Про-гресивної соціалістичної партії України товариш Наталія Вітренко оскаржує указ, яким свого часу Президент Віктор Ющенко вшанував борців за українську незалежність. Ще кілька місяців тому в обороні честі справжніх патріотів стояло лише двоє осіб - Герой України Юрій Шухевич, син Головного командира УПА Романа Шухевича, та Степан Бандера-молодший - громадянин Канади, онук провідника ОУН Степана Бандери. Тепер же, після публікації та закликів не бути байдужим в "УМ", на захист борців за незалежність нашої Батьківщини повстала справжня армія українців. Редакційна пошта "УМ" розпухла від листів (за що своїм читачам ми щиро дякуємо!), до суду посилалися сотні заяв. Із наших сторінок про судовий процес дізналися і відомі політ'язні, упівці, правозахисники, які долучилися до оборони указу - як треті особи. "УМ" же бере на себе обов'язок повідомляти про перебіг цієї судової справи.

"Вітренко заперечує право українців боротися за незалежність"

Після резонансної публікації в "УМ" ("Хто захистить борців за волю України?") про судовий процес за позовом Вітренко дізналася вся Україна. І хоча десятки заяв небайдужих громадян суд не взяв до уваги (зокрема було відмовлено в задоволенні заяв двом юридичним особам - Спілці

офіцерів України та "УМ"), захисники честі борців за незалежність України не опускають руки.

Усе ж суддя мусила взяти до уваги заяву політ'язнів та нащадків борців за незалежність, відомих політиків. Зокрема, залучено до справи відомого політ'язня Степана Хмару та його дружину, сина рядового УПА, правозахисника Івана Макара. Прийняли також і заяву Наталії Осьмак, дочки президента Української головної визвольної ради Кирила Осьмака. Пані Наталія запевняє - не відреагувати вона не могла: "Я перебуваю в унікальному становищі, адже мій батько був і членом Центральної Ради (йому тоді було 27 років), і президентом Української головної визвольної ради (у 1944 році), учасників яких згадано в указі. Отже, у мене є особистий мотив протестувати проти того, що хоче Вітренко. З іншого боку - Вітренко взагалі заперечує право українського народу боротися за свою незалежність із будь-яким окупантом. Ще й сама виступає з позиції окупанта, про що свідчить георгіївська стрічка, яку вона одягнула. А оскільки всі міжнародні декларації - і Генеральна асамблея ООН, і Женевська конвенція - визнають право нації на самовизначення, то вимоги Вітренко - це абсурд, проти якого треба боротися. Саме тому я долучилася до цієї справи".

"Задоволення позову вплине на мої права"

Не лишився осторонь і син останнього генерала УПА Василя Кука - пан Юрій, в якого, за його словами, "КДБ відібрав батьків". "Звісно, я

теж приніс свою заяву, - каже він. - Адже мій батько був головним командиром УПА - спочатку, у роки війни, заступником Романа Шухевича, а після його загибелі став головнокомандувачем УПА. Вітренко хоче скасувати указ про визнання борців за незалежність України. Звичайно, я обурений вимогами Вітренко, і хотів би, щоб невизнання цього указу не відбулося".

Серед заяв, поданих до суду, - і вимоги відомого дисидента Василя Овсієнка, тричі ув'язненого, кавалера трьох орденів: "Я брав участь у правозахисному русі 60-80 років, був членом Гельсінської групи, яка указом Президента визнана як така, що боролася за незалежність України. Себто і я боровся за незалежність, - каже пан Василь. - Саме тому задоволення судом повністю або частково вимог позову Вітренко вплине на мої права як на безпосереднього учасника боротьби за незалежність України у XX столітті. Принаймні я буду позбавлений реабілітації, нагород і пов'язаних із ними пільг".

"Якщо треба буде, захищатиму з автоматом у руках"

На захист указу про вшанування борців за незалежність України став також і легендарний сотенний УПА Мирослав Симчич (псевдо Кривонос) - він, до речі, як і багато інших, справжніх патріотів України, досі офіційно ще не реабілітований українською владою. Мирослав Симчич, між іншим, провів понад 40 успішних боїв проти німецьких загарбників, каральних загонів та оперативних груп

Підсумки року у дзеркалі соціології

№50 (251), четвер,
23 – 30 грудня 2010 р.

ТЕЛЕ РАДІО ЧЕРНІВЦІ
НОВИНИ 2

Передплатний індекс – 96202, передплатна ціна на один місяць - 5,68 грн.; на три місяці - 17,04 грн.; на шість місяців - 34,08 грн.; на рік - 68,16 грн.
Свідоцтво про державну реєстрацію: серія КВ № 10670 від 25.11.2005 р.

Засновник і видавець –
Агентство інформації та реклами

вул. Володимира Великого, 18,
Львів, 79053

тел. факс: 297 60 97,
e-mail: dr_novynu@ukr.net

Редакція зберігає за собою право редагувати та скорочувати матеріали, які публікують. Редакція не завжди поділяє думки авторів публікацій. Матеріали, позначені «на правах реклами», публікуються на комерційних умовах. За достовірність реклами відповідальність несе рекламодавець. Передрук матеріалів - при обов'язковому посиланні на видання.

Друк: «Видавничий дім
«Молода Галичина»
(м. Львів, вул. Угорська, 14).
Номер підписано до друку о 21.30.
Зам. № 1399. Наклад: 30000 прим.

Головний редактор – Олександр Корещ, заступники головного редактора – Олег Пендерецький, Христина Карась, технічний редактор – Богдан Богач, дизайн – Христина Хоростіль, консультанти – Назар Зазай, Роман Старший. Філії (кореспондентські пункти): м. Київ – Оксана Клименко, м. Івано-Франківськ – Ельвіра Блінцова, м. Тернопіль – Галина Михайлова, м. Луцьк – Олександра Бігун, м. Рівне – Григорій Кремінь, м. Житомир – Павло Письменний, м. Чернівці – Костянтин Журавчак. Адміністрація: директор – Олена Сахарук, головний менеджер – Віталіна Пенягіна. Кадри: Емма Поздєєва. Реклама: Христина Карась тел.: 242 54 80, факс: 297 60 97, моб.: 8 097 649 88 70. Технічна підтримка редакції: Олександр Ренн (НВКФ «Техноекс»). Юридичне обслуговування: Віталій Рущак.

Вчора було оприлюднено свіжу соціологію стосовно виборів до ВР та президента. Не пенен, що всі мали можливість з нею ознайомитися. У віддзеркаленні великої кількості подій 2010 року (вибори президента, скасування політреформи, місцеві вибори, "тушки" у парламенті, ратифікація Харківських угод) помітні декілька яскравих тенденцій. По-перше, стабілізація рейтингів фіналістів останніх президентських перегонів Януковича і Тимошенко з тим же розривом, що у першому турі - близько 10%. По-друге, нарощування рейтингів опозиційних партій (Свобода, Фронт змін, Удар) на протестному електоральному полі та зростання абсентеїстських настроїв виборців. По-третє, ПР втрачає позиції, проте це не призводить до суттєвого росту рейтингів опозиції. Для інших проурядових партій (КПУ і Народна партія Литвина) ця каденція у ВР може бути останньою. Усі наведені показники розраховані виходячи з відповідної респондентів, які мають намір взяти участь у виборах.

Отже згідно з результатами дослідження, проведеного Соціологічною групою "Рейтинг", якби вибори до Верховної Ради України відбувалися в середині грудня 26% опитаних однозначно взяли б у них участь, ще 38% скоріше взяли б участь. Активність щодо виборів Президента традиційно вища: якби вибори Президента України відбувалися в середині грудня 31% опитаних однозначно взяли б у них участь, ще 37% скоріше взяли б участь. Така відносно низька ймовірна явка з одного боку є наслідком низької явки на місцевих виборах у жовтні 2010, з іншого - передсвятковими настроями громадян.

По факту, найбільш мобілізованими є виборці КПУ, Свободи, Батьківщини та Партії регіонів.

Станом на середину грудня найвищу позицію у президентському рейтингу займає В. Янукович, якого підтримують 32% опитаних серед тих, хто взяв би участь у виборах, якби вони відбувалися найближчої неділі. Другу позицію зберігає Ю. Тимошенко, яку підтримують 19,9%. С.Тігіпка підтримують 8,2%, А.Яценюк - 8%, О.Тягнибок - 5%, П.Симоненко - 3,4%, В.Кличко - 2,7%, В.Ющенко - 1,8%, А.Гриценко - 1,4%.

Іншого кандидата готові підтримати 2,1% опитаних, не підтримують жодного - 5,6%. Не визначились 9,1% респондентів серед тих, хто взяв би участь у виборах, якби вони відбувалися найближчої неділі.

У рейтингу партій першість утримує Партія регіонів, яку підтримують 30% опитаних серед тих, хто взяв би участь у виборах, якби вони відбувалися найближчої неділі. Другу позицію зберігає Батьківщина, яку підтримують 19,6%.

Фронт змін підтримують 7,2%, Сильну Україну - 6,4%, Свободу - 6,2%, Комуністичну партію України - 4,8%. Усі зазначені вище політичні сили потрапили б до Парламенту, якби вибори до Верховної Ради України відбувалися найближчої неділі. Також має шанс потрапити до парламенту Партія "УДАР" В.Кличка, яку підтримують 2,7% виборців.

Далі у рейтингу Наша Україна, яку підтримують 1,6%, Громадянська позиція А.Гриценка - 1%, Соціалістична партія України - 0,8%, Народна партія - 0,7% та Єдиний Центр В.Балоги - 0,6%.

Загалом інші партії готові підтримати 2,3% респондентів, не підтримують жодної партії - 7,4%. Не визначились 8,7% респондентів серед тих, хто взяв би участь у виборах, якби вони відбувалися найближчої неділі.

Порівняно з аналогічним дослідженням, проведеним соціологічною групою "Рейтинг" у жовтні цього року, фіксуються наступні тенденції:

Рейтинг В.Януковича та Ю.Тимошенко стабілізувалися на рівні 32% та 20% відповідно. Протягом останніх трьох місяців стабілізувався і розрив між політиками, який становить 10-12%, тоді як в середині року він становив від 20 до 30%. Завдяки мобілізації виборців рейтинг Батьківщини наблизився до рейтингу лідера.

За останні два місяці В.Янукович покращив свої позиції на Півдні та в Центрі. Зберіг на Заході, Півночі та Сході. Ю.Тимошенко покращила позиції на Сході та в Центрі, погіршила на Заході.

Позиції А.Яценюка продовжують покращуватися (4,7% - у березні, 5,8% - у квітні, 5,1% - у червні, 5,2% - у вересні, 7,1% - у жовтні та 8% - у грудні). Позиції С.Тігіпки продовжують погіршуватися (13,2% - у березні, 13,6% - у квітні, 13,2% - у червні, 12,8% - у вересні, 10% - у жовтні та 8,2% - у грудні). У результаті на партійному рівні Сильна Україна (6,4%) вперше за останній рік поступилася третім місцем Фронту змін (7,2%) і ризикує поступитися четвертим місцем ВО Свободи (6,2%).

Продовжує зростати рейтинг О.Тягнибока (з 2,8% у жовтні до 5% у грудні) та ВО Свободи (з 4% у жовтні до 6,2% у грудні). Особливо ця тенденція характерна для Заходу, де рейтинг О.Тягнибока становить 17%.

Позиції КПУ залишаються стабільними (4,3% у жовтні проти 4,8% у грудні), що дозволяє розраховувати на місце в наступному парламенті.

Найбільший ріст рейтингу комуністів спостерігається на Донбасі.

За останні два місяці майже вдвічі покращила позиції партія УДАР В.Кличка (з 1,5% у жовтні до 2,7% у грудні). У президентському рейтингу В.Кличко випереджає В.Ющенка, А.Гриценка та В.Литвина.

Аудиторія дослідження: населення України віком від 18 років і старші

Вибіркова сукупність: 2000 респондентів
Метод дослідження: особисте формалізоване інтерв'ю згідно з опитувальником (face to face)

Помилка репрезентативності дослідження: для значень близьких до 50% похибка становить не більше 3%, для значень близьких до 30% - не більше 2,6%, для значень близьких до 10% - не більше 1,8%

Терміни проведення дослідження: 11 - 18 грудня 2010 р.

Розподіл областей:

Захід: Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька

Центр: Вінницька, Кіровоградська, Полтавська, Хмельницька, Черкаська

Північ: м. Київ, Київська, Житомирська, Сумська, Чернігівська

Південь: АР Крим, Одеська, Херсонська, Миколаївська, м. Севастополь

Схід: Дніпропетровська, Запорізька, Харківська, Донбас: Донецька, Луганська

Тарас Березовець,
політехнолог, медійник,
директор PR-групи Politech

blogspravda.com.ua

КАБМІН ПРОПОНУЄ ПІДВИЩИТИ ПЕНСІЙНИЙ ВІК

Як повідомляє "Українська правда", Кабінет міністрів вніс у Верховну Раду законопроект про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи. Документ зареєстровано в Раді ще 13 грудня. Законопроект пропонується "поступово підвищити пенсійний вік для жінок з 55 до 60 років, щорічно збільшуючи його на 6 місяців кожного року, починаючи з 1 лютого 2011 року, для чоловіків, що працюють на державній службі, - до 62 років з 2013 року". "Поступово підвищити вік для жінок, для одержання державної соціальної допомоги з 58 до 63 років", - зазначається в документі. Крім того, планується підвищити нормативну тривалість страхового стажу для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі з 20 років для жінок та 25 років для чоловіків, до, відповідно, 30 та 35 років для новопризначених пенсіє. Пропонується також підвищити мінімально необхідний страховий стаж для одержання пенсії за віком з 5 до 15 років. Кабмін пропонує встановити максимальний розмір пенсії на рівні 12 розмірів прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність. Крім того, законопроект передбачено підвищення рівня пенсійного забезпечення працівників бюджетної сфери, "передбачивши виплату їм одноразової грошової допомоги при виході на пенсію у розмірі 10 призначених місячних пенсій".

Соломія Коштура,
студентка факультету журналістики
Львівського Національного університету
ім.І.Франка

На суд - толокою

Закінчення. Поч. на 1с.

судовому порядку всіх тих своїх побратимів, які загинули в боротьбі за волю України. І хоча командирів Кривоносу вже давно минув восьмий десяток літ, він і надалі готовий у будь-який момент стати на захист своєї Вітчизни, як каже сам пан Мирослав: "Якщо треба буде, то з автоматом у руках".

Долучився до процесу й один із керівників відомого Норильського повстання в'язнів, головний редактор часопису "Воля і Батьківщина", кавалер ордена "За заслуги" Іван Губка, якого Вітренко називає "махровим націоналістом". "Якою була моя радість, коли Віктор Ющенко виголосив свій історичний указ, до ухвалення якого я також був причетний, оскільки опублікував у часописі наші зауваження до президентського законопроекту - їх Юрій Шухевич особисто передав Вікторові Ющенкові. Пункт 1 указу є по суті копією нашого проекту. Після того як українцями наважилися оскаржити до суду цей указ, я не міг стояти осторонь".

Політ'язень советських "пси-хушок" Ганна Іванівна не лише подала від себе заяву до суду, а й розробила зразок такої заяви для безпосередніх борців за волю України, який розповсюдила в організаціях політ'язнів. Крім того, пані Ганна, за її ж словами, "взялася" за Львівську міську раду - вона наполягає, аби нинішні міські депутати дали належну відсіч депутатам із Кракова, гнівну заяву яких товариш Вітренко надала суду.

Олександра ЧОРНОТА,
Марина ТКАЧУК

ІНСТРУКЦІЯ

Як долучитися до судового процесу на захист борців за незалежність України

Наразі суд відмовляє більшості охочих долучитися до процесу, мотивуючи тим, що не знаходить підстав для залучення їх, "оскільки їхні прав та інтересів рішення по справі безпосередньо не стосується".

Однак безпосередні учасники боротьби за незалежність України у ХХ столітті, які перераховані в пункті 1 Указу, їхні нащадки цілком могли б претендувати на участь у цій справі. Їм потрібно долучитися до своєї заяви копію відповідного документа, який свідчить про участь особи у складі військових формувань, партій, організацій та рухів, що ставили за мету здобуття Україною державної незалежності. А це можуть бути різноманітні документи: вироки судів, довідки про реабілітацію, посвідчення, публікації тощо. На підставі таких документів до справи було залучено Юрія Шухевича та Степана Хмару.

Нащадки борців за волю України повинні долучитися до своєї заяви документи, що засвідчують родинний зв'язок з учасниками боротьби за незалежність України у ХХ столітті, які перераховані в п. 1 Указу. У такий спосіб до справи були залучені Степан Бандера-молодший та Наталя Осьмак.

Інші особи, які вважають, що вони були якимось чином причетні до ухвалення Указу № 75, можуть вказати про це у своїх заявах. Приміром, організатори та учасники Народного віча, яке відбулося 27 грудня 2009 року у місті Львові біля пам'ятника Тарасові Шевченку, могли б долучитися до своєї заяви копію резолюції цього Народного віча, у якій містилася, зокрема, вимога до Президента визнати всіх учасників національно-

визвольних змагань у ХХ столітті борцями за волю і за незалежність України. Ті особи, які, можливо, писали особисті або колективні звернення до Президента України з проханям видати такий указ, могли б долучитися до своєї заяви копії таких звернень разом із копіями відповідей на них.

ДО РЕЧІ
Офіцери НКВС
теж визнавали героїзм УПА

Серед пересічних українців також є чимало охочих заступитися за честь Героїв України. Михайло Хіральдо-Рамірес, юрист із Києва, теж відніс свою заяву до суду. Напівукраїнець, напівперуанець (син українки та дипломованого лікаря із Латинської Америки) переконаний - його безпосередній обов'язок захистити тих, хто свого часу не пожалів життя заради України. "Моя мотивація - така сама, як і у вас, - каже пан Михайло, - і ні моє прізвище, ні походження не є перешкодою тому, щоб мені як громадянину України захищати борців за українську незалежність".

Один з особистих мотивів пана Михайла - його родина, як і тисячі інших українських, постраждала від радянської влади, проти якої боролися воїни УПА: "Наш рід по материнській лінії - це були освічені інтелегентні люди - майже весь він вимер під час Голодомору. Не так давно я знайшов імена родини свого прадіда та прабаби із села Березна Київської області в Книзі пам'яті, у Музеї пам'яті жертв Голодомору. Це одна з причин, чому я хочу долучитися до цього судового процесу". Ще один із мотивів пана Михайла - його військово-патріотичний проект для молоді. Адже саме на прикладі борців за незалежність України пан Михайло і вчить своїх учнів.

umoloda.kiev.ua

"Понятія" як регламент

Фізичне побиття опонентів стало звичною практикою цього парламенту. Куди веде нас Янукович?

Доля сьогоднішнього засідання у Раді залишається невідомою. Фракції опозиції відмовилися брати участь у сесійних засіданнях парламенту й пішли навіть із вчорашньої погоджувальної ради. У такий спосіб вони протестують проти дій Партії регіонів. Однопартійці Януковича розперезалася у Раді до такої міри, що дозволяють собі жорстокі побиття опонентів навіть у "позаурочний" час. Минулого четверга пізно ввечері депутати з "Регіонів" кулаками та стільцями виштовхали із президії ВР колеги із Блоку Тимошенко, які тримали блокаду, протестуючи проти кримінального переслідування своєї лідерки. Кількох опозиціонерів довелось госпіталізувати. Керівник фракції ПР Олександр Єфремов наступного дня фактично визнав, що гору "під куполом" б'є не та партія, представники якої мають більшу фізичну силу й бійцівські навички.

Навіщо депутатам крісла

Голова фракції БЮТ Іван Кириленко прийшов на вчорашнє засідання погоджувальної ради лише для того, щоб оголосити заяву своєї політичної сили. "Звіряче побиття депутатів опозиції депутатами від Партії регіонів та міністрами чинного уряду принизило Верховну Раду... Подібний злочин став можливим завдяки повній безкарності, яку відчувають за собою депутати від більшості", - сказав Кириленко. Соратник Юлії Тимошенко заявив, що влада мусить припинити репресії проти своїх ворогів і посприяти в ухваленні закону про опозицію. "Ми вимагаємо кримінального покарання учасників нападу на депутатів від опозиції, які безпосередньо били людей, - і особливо тих, хто не вперше взяв участь у побитті. У разі відсутності результативних кримінальних справ ми наполягатимемо на відставці Генерального прокурора. Також вимагаємо звільнення з посади міністра екології та природних ресурсів Миколи Злочевського та керівника "Укрспецекспорту" Юрія Саламатіна, які брали участь у нападі на депутатів", - оголосив Кириленко. Крім того, БЮТівці вимагають відставки спікера Володимира Литвина, "оскільки напад "регіоналів" на депутатів від опозиції не міг відбутися без сприяння Литвина та підпорядкованих йому служб Верховної Ради".

Фракція "НУНС" вирішуватиме сьогодні, чи брати їй участь у засіданнях ВР. "Нашоукраїні" теж проігнорували п'ятничне засідання Ради, а тепер мусять порадитись, повідомив голова фракції Микола Мартиненко. Наразі "НУНС" вимагає звіту Генерального прокурора. Натомість голова фракції "Регіонів" Олександр Єфремов заявляє, що депутатам від опозиції не слід рюмсати, бо били їх не дуже сильно. "Кілька депутатів останні два дні проходили лікування, у них збільшився тиск, і щодо двох депутатів є підозри стосовно струсу мозку. А якихось серйозних ушкоджень на сьогоднішній день медицина не зафіксувала", - цитує Єфремова "Українська правда".

Голова Верховної Ради, у свою чергу, сказав, що готовий поставити на голосування пропозицію про власну відставку, якщо серед депутатів набереться 150 підписів. "Якщо у когось є бажання остаточно зруйнувати парламент, то, я думаю, треба в цьому напрямі рухатись", - іронічно заявив Литвин. Спікер запевнив, що не давав вказівок вимикати світло у будівлі парламенту ввечері в четвер - воно нібито гасне автоматично (цікаво, чому це раніше не спрацювало?), не знімав держохорону і не відчиняв "регіоналам" задні двері до президії ВР Верховної Ради. Водночас Литвин визнав, що найбільша відповідальність за те, що відбувається в парламенті, зокрема за події 16 грудня, лежить саме на ньому.

Спікер каже, що політики мусять вберегти парламент - "останній майданчик", де можна почути всі точки зору. Але нехай Литвин не обманює себе й людей. Парламент уже тривалий час працює під диригуванням однієї політичної сили. У п'ятницю, скажімо, "більшовики", проголосували проти того, щоб слухати "різне". Перевага "Регіонів" у законодавчому органі така велика, що у влади настає запаморочення від своєї безкарності. І це спонукає до знущання над слабшими.

Чужим тут не місце

Привід для застосування сили у Верховній Раді був ду-у-уже серйозний. У п'ятницю з парламентської трибуни мали прозвучати обвинувачення на адресу уряду Юлії Тимошенко, які на замовлення уряду нинішнього "накопали" іноземні аудиторі. Передусім саме для цього (а ще - задля голосування за бюджет) "регіонали" вирішили вигнати БЮТівців із трибуни. Якось можна пояснити, чому виникла сутичка щодо ратифікації угод по Севастополі - там ціна питання була справді високою. А тут...

У п'ятницю міністр фінансів Федір Ярошенко доповів у ВР, що на єдиному казначейському рахунку була зафіксована недостача коштів, отриманих урядом Тимошенко за Кіотським протоколом. Глава Мінфіну

пунктиром окреслив ще кілька пунктів бюджетних порушень Тимошенко, зокрема у справі купівлі перед виборами тисячі автовок для сільської медицини. Ярошенко оголосив висновок, що попередній Кабмін використав близько 50 мільярдів гривень кошти не за призначенням, але конкретних обвинувачень не буде, бо це "є таємниця слідства". Ці заяви не здобули особливого суспільного резонансу. Зате кадри з побиттям депутатів облетіли випуски новин у всьому світі.

У четвер увечері депутати від Партії регіонів поведилися в парламенті, як банда вуличних "без-предельщиків". Підсилені двома сумісниками, Саламатіним і Злочевським, а також знаними викидайлами Тедеевим і Волковим, вони ішли до сесійної зали так, ніби на "розборки" в донбаському містечку. Парламентські коридори, де погасили світло, нагадували темний провулок, у якому "хазяї" збиралися перехопити "чужих". Депутат із "НУНС" Володимир Ар'єв намагався зафіксувати на телефон зухвалу ходу "регіоналів" - і почув: "Сматріте, етот урод нас снімає".

Тепер не дивно, чому "Регіони" брали у список спортсменів і охоронців. На брифінгу в п'ятницю пан Єфремов підтвердив: "Чому ми могли безперешкодно блокувати раду місяцями, коли були опозицією? Бо опоненти не мали змоги нас посунути".

Новачки відпрацьовують місця у списку

У четверговому побитті найбільше відзначився народний депутат із ПР Петро Цюрко, 228-й номер списку. На відеозйомці телеканалу СТБ, який дивом залишився у стінах парламенту до пізнього вечора, коли погасили світло, видно, як Цюрко несамовито лупить кулаком по обличчях, головах і плечах БЮТівців Михайла Волинця і Василя Кравчука, кидається кріслами. "Сині" пояснюють: вони "просто" намагалися звільнити президію від стільців. Як там поставила опозицію. А що БЮТ виставив на блокаду лише тридцять депутатів, переважно слабких, стариків і жінок, - то вже проблеми БЮТ... І 70-річного Юрія Гнаткевича, котрий має великі проблеми після струсу мозку і різкого стрибка тиску.

Цікаво, що Цюрко став депутатом лише пізніше тому. Він ще не встиг як слід наїстися парламентської каші, а вже поліз із кулаками на бувалих колеги. Під час ратифікації харківських угод подібною жорстокістю відзначався "регіонал" Стельмахенко - теж "новачок". Мабуть, хлопці стараються відробити партійну довіру - інших пояснень немає.

Цюрко сказав журналістам, що йому соромно "за наш парламент", але сказав, що сутичку спровокували "вони". "Я ви-бачаюся перед Волинцем, я поважаю цю людину, і я не спеціально його бив", - заявляє Цюрко, додаючи, що "не перший почав" і "лише відбивався".

На чьому боці прокурор?

Народні депутати від БЮТ зняли побіт та звернулися до прокуратури. Генпрокурор Віктор Пшонка заявив, що розслідування інциденту буде неупередженим. "Усе буде об'єктивно. Процесуальні рішення, які вони там будуть, буде приймати прокуратура району (Печерського) під контролем, наглядом прокуратури міста Києва", - зазначив Пшонка.

Цілком можливо, що ГПУ влаштує якесь позірне розслідування четвергового інциденту. Адже захищати "регіоналів", які розпустили руки на колеги, - це вбити ще один кілок у груди українській демократії і понизити рейтинг Януковича і Ко (Президент, до речі, сказав лише, що такі події "не прикрашають" парламент і нам треба "ще почититися демократією"). Проте опозиція переконана, що "регіонали" не будуть притягнуті до відповідальності. А якщо слідчі працюватимуть з учасниками цього побиття, то, очевидно, вихідцем із Донбасу Віктор Пшонка докладе всіх зусиль, щоб затягати по кабінетах не лише Цюрка і його соратників, а й Андрія Парубія та Юрія Гримчака - фігурантів призабутої справи про запалювання димових шашок у парламенті 27 квітня. Лідер фракції ПР Олександр Єфремов уже заявив: якщо й викликати Генерального прокурора для звіту, то треба почати "з моменту блокування електроштитової (БЮТом), закидування Ради димовими шашками і притягнення до відповідальності по всьому ланцюгу".

ПОЯСНЕННЯ

На відміну від Президента Віктора Януковича, Прем'єр-міністр Микола Азаров узагалі не захотів засуджувати дії "регіоналів" у парламенті. Лідер ПР вважає, що це опозиція діє цинічно. "Парламент повинен працювати, тим більше що в порядку денному парламенту стоїть доленосний для країни закон про державний бюджет, без якого країна жити не може. І тому дії опозиції, яка

принесла ланцюги, металеві пруті - цинічні, безпрецедентні за своїм масштабом, і вони повинні знати, що парламент буде працювати, от і все", - сказав Азаров у коментарі журналістам.

"Регіонали" апелюють саме до того, що побачили, як БЮТівці занесли у сесійний зал ланцюги й ломки - "фомки" - мовляв, влада мала завадити застосуванню цієї зброї. Опозиція ж переконує: ці предмети було вжито лише для замикання дверей при блокуванні.

Один зі спікерів ПР Михайло Чечетов мав нахабство заявити, що його однопартійці "акуратно здули пил із плечей опонентів", а голови вони, мабуть, самі собі порозбивали в барах пивними кувалдами. У відповідь парламентські журналісти оголосили бойкот Чечетову.

ЗАЯВИ ПОТЕРПІЛИХ

Депутати від БЮТ звернулися до Генпрокуратури із заявами щодо притягнення до відповідальності осіб, які завдали їм фізичних ушкоджень під час блокування Верховної Ради. Претензії стосуються семи депутатів із Партії регіонів - Петра Цюрка, Олександра Пеклушенка, Анатолія Горбатюка, Вадима Столара, Олександра Волкова, Олега Царьова та Дмитра Саламатіна (до речі, двоє останніх були активними учасниками й бійки під час ратифікації "флотських" угод).

Михайло Волинець, якому під час бійки розсікли голову, написав таке (стилістику збережено): "Брутально лаючись, депутат Цюрко накинувся на депутата Кравчука Василя Петровича та почав руками наносити йому ушкодження по обличчю: наніс приблизно чотири удари по голові та в потилицю кулаком. Дивлячись на незаконні дії депутата Цюрка, я намагався схопити за руки депутата Цюрка та благав припинити мордування депутата Кравчука... Не припиняючи незаконні дії, за мить Цюрко взяв стілець та з заввишки з власного зросту, та враховуючи, що він знаходився у Президіумі ВР, який вище рівня підлоги на 1 метр, вдарив мене цим стільцем так, що він зламався об мою голову", - зазначає Волинець.

Немаленький депутат Володимир Бондаренко пише: "Депутат Саламатін Д. А. здійснив спробу нанести мені удар стільцем по голові. Мене врятувало лише те, що я встиг підставити під удар руку, внаслідок чого відчув різкий біль. З отриманою травмою я не міг захищатися від протиправних дій нападників. Народний депутат Волков О. А., щоб утримувати мене, обхватив за талуб, а народний депутат Столар В. М. почав наносити удари по обличчю та іншим частинам тіла. Після чого усі утрощ почали тягнути мене до виходу".

Також заяви до прокуратури написали депутати Юрій Гнаткевич, Євген Суслів та Василь Кравчук, повідомила прес-служба БЮТ.

Іван ДІДУШОК
umoloda.kiev.ua

БЮТ і НУНС знову пішли з Ради

Учора фракція НУНС на знак протесту залишила сесійну залу Верховної Ради. Про це з трибуни Верховної Ради заявив НУНСівець Олександр Додик.

"Фракція НУНС на знак протесту виходить з сесійної зали і вимагає перекваліфікацію справи з перешкодження діяльності державних діячів на справу про побиття з нанесенням тяжких тілесних ушкоджень", - сказав він. "Ми маємо справу з чіткою системою знищення демократії і встановлення авторитарного режиму", - зазначив Додик.

Як відомо, прокуратура порушила кримінальну справу щодо бійки у Верховній Раді 16 грудня за частиною 2 статті 344 Кримінального кодексу (втручання в діяльність державного діяча).

Крім того, БЮТівець Володимир Бондаренко заявив, що фракція блоку не може брати участь у роботі парламенту, доки не буде дана відповідь на низку питань щодо бійки.

"Без розслідування ролі Азарова, який не міг не знати, що його урядовці-садисти ходять сюди виключно для рукопашної битви, для мордобойів... Я хотів би, щоб була визначена роль Януковича, який чомусь їх не відстороняє від займаних посад в уряді", - зазначив він.

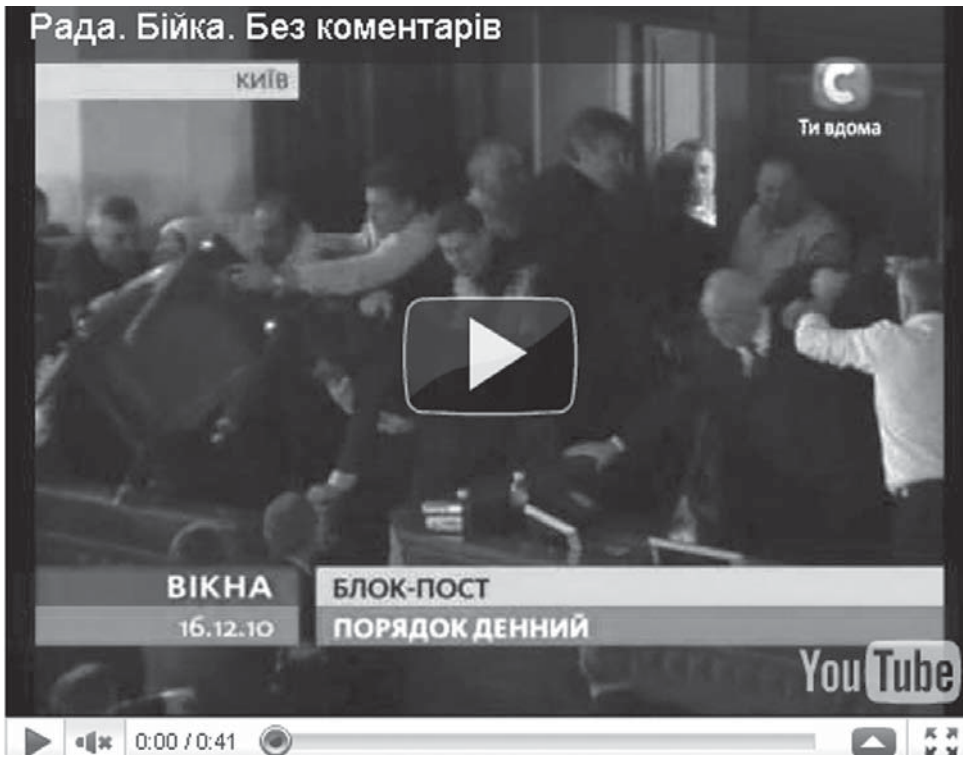
"Я хотів би, щоб ми отримали відповідь, хто виганяв журналістів, хто дав команду. Хто вимикав світло, хто відкривав двері. Без визначення цих понять ми будемо мати спотворену інформацію", - заявив Бондаренко.

"До того, поки не буде такої доповіді з цими акцентами, ми також не маємо можливості брати участь у роботі Верховної Ради", - зазначив БЮТівець.

Як пізніше пояснив віце-спікер Микола Томенко, БЮТ кожного дня збиратиметься й вирішуватиме, чи брати участь у конкретному пленарному засіданні.

"Ми будемо координувати свої дії і будемо визначати як діяти. Очевидно, що кожен день ми будемо починати з інформування про ситуацію, яка склалася, бо передбачити у цій країні нічого неможливо, може сьогодні когось посадять, може завтра", - сказав він. "Що стосується участі в обговоренні конкретних законів, ми будемо визначатися окремо. Якщо, скажімо, ми побачимо, що завтрашній бюджетний день дає можливість нам бодай частково покращити бюджет і до наших поправок дослуховуються, можливо ті люди, які пропонували поправки, братимуть участь в голосуванні", - додав Томенко.

pravda.com.ua

БЮТ: "Родина Януковичів приватизує Нацбанк"

Фракція "БЮТ-Батьківщина" підтримує відставку Михайла Стельмаха з посади голови Національного банку, але не голосуватиме за призначення Сергія Арбузова. Про це повідомляє прес-служба Блоку Юлії Тимошенко.

У "БЮТ-Батьківщині" упевнені, що Стельмах відповідальний за "обвал" національної валюти у 2008-2009 роках. "Попри те, що керівництво Партії регіонів вже встигло подякувати йому за "професійну" роботу, саме Стельмах несе повну відповідальність за свідомий цілеспрямований обвал курсу гривні Нацбанком у 2008-09 рр., який здійснювався для посилення кризи та забезпечення приходу до влади Януковича", - сказано в заяві. За словами БЮТівців, "апетити Сім'ї Януковича вимагають жертв". "Саме тому, звільняючи Стельмаха, президент призначає на посаду керівника НБУ особу, наближену до власної

родини. Призначення Арбузова означає, що родина Януковичів приватизує Нацбанк, прагнути встановити повний контроль над банківською сферою", - заявляє блок. "Але усе вищезазначене не відкриває повної картини цього призначення. Не можна оминати того факту, що Арбузов у банківських колах України має репутацію спеціаліста з тіншової конвертації валюти, відмивання коштів та організації податкових ям", - додають БЮТівці. "Відтак фракція "БЮТ-Батьківщина" не голосуватиме за призначення Арбузова керівником НБУ і вважає, що його робота на посаді глави Нацбанку загрожуватиме українській банківській системі та призведе до тотальної тінізації фінансового сектору держави", - заявляє фракція блоку Тимошенко.

Соломія Коштура,
студентка факультету журналістики
Львівського Національного університету
ім.І.Франка

Сергій Бондарчук: Останній Герой

Голова виконкому "Нашої України" - про "вовків у вишиванках", розбудову оновленої партії із перспективою її повернення у владу та торгівлю зброєю

Колишній гендиректор "Укрспецекспорту" Сергій Бондарчук ще три місяці тому був безпартійним. Утім на початку вересня, разом із колишнім головою СБУ Валентином Наливайченком, він отримав партківток "Нашої України". Вже за два тижні новоспечені партійці ввійшли до керівництва партії Ющенка: під час ІХ з'їзду особисто лідер "Нашої України" запропонував їхні кандидатури, тож головою ради партії обрали Наливайченка, а Бондарчука - головою виконкому. Обидва прийшли не в найкращі для партії часи. І взялися за розчищення авгівських стаєнь, за яким має йти оновлення "Нашої України". В інтерв'ю "УМ" пан Бондарчук каже, що партійні лави очищаються і природним шляхом: чимало пристосуванців залишають "НУ", оскільки вона перестала бути партією влади, а отже, втратила привабливість для політичних "гастролерів". Водночас він сподівається повернути довіру простих партійців та виборців. А там не за горами парламентські вибори-2012 та президентські-2015, в яких партія братиме активну участь.

Цікаво, що Бондарчук став останнім, кому Президент Ющенко під завісу правління присвоїв почесне звання Героя України. Тоді пан Сергій очолював "Укрспецекспорт", тож розповів "УМ" і про скандальні нюанси торгівлі зброєю.

Ющенко і 25 гетьманів

- Сергію Васильовичу, останні роки ви були незаангажовані політикою. Чому ж нині ви повернулися в політику і чому саме в партію "Наша Україна"?

- Повернувся, бо, що нині такий час, коли не можна стояти осторонь багатьох викликів. Час, коли кожен має займати активну позицію. Коли потрібно відстоювати інтереси України, інтереси людей, які повірили нам ще на Майдані у 2004-му. Бо інакше ми можемо знову опинитися у РСРП, а я не хочу, щоб мої діти жили в країні, яка колись розвалилася. Щодо "Нашої України"... Повірте, не переоцінюючи своїх можливостей, а враховуючи життєвий "багаж", мені не складно було вступити до будь-якої іншої партії, як кажуть, перспективної на цей час. Але саме "Наша Україна" є близькою мені по духу, бо це партія народжена Майданом і людьми, які бажали змін. На мою думку, "Наша Україна" є партією з чіткою ідеологією. Особисто я не бачив іншої альтернативи, тому пішов саме в цю партію. Хоча зрозуміло, що теперішні часи для неї не найкращі.

- Нелегкий період нині і в голові партії Віктора Ющенка. Проте ви пов'язали свою політичну діяльність із ним. Що стало вирішальним у вашому виборі?

- Знаєте, в останні роки я бачив багато людей, які завдяки Ющенку стали політиками, бізнесменами, публічними людьми тощо. При цьому, більшість із них одразу забувала, завдяки кому вона отримала ці можливості. Згадайте першу п'ятірку виборчого списку блоку "Наша Україна" - "Народна самооборона" зразка 2007 року. Чи лишилися вони поруч із Ющенком? Ні. Не хочу переходити на особистості, скажу так: якщо цій п'ятірки згодом перестав подобатися безпосередньо Ющенко, то це одне. І якщо б вони у п'ятірку створили власну політичну силу, я б їм повірив. Але я побачив п'ять різних проєктів і розумію, що ці люди піклувалися лише про власні амбіції. Безумовно, Ющенко - не цукор, щоб усім подобатися, а звичайна людина. Але нагадаю тим, хто забув, у якому важкому становищі Віктор Андрійович опинився після отруєння. Вже обраний Президентом, увесь 2005-й та початок 2006 року він борювався за життя. Саме тоді Ющенко, як відкрита і щира людина, довірився особам, які були поруч із ним. Сподівався, що вони продовжать ідею, заради якої він постраждав. Але, на жаль, ми побачили 25 гетьманів, кожен з яких тягнув у свій бік. Серед них було чимало "вовків у вишиванках", які приходили і розповідали про те, як вони люблять Україну, її мову та історію, а насправді керували власними меркантильними інтересами. Нині ж усі ці пристосуванці та підлабузники відсіялися.

Але особисто для мене в цю важку хвилину важливо стояти поруч із Ющенком. Бо ні в кого сумнівів немає, що Ющенко - справжній український Президент, що, обіймаючи посаду глави держави, він не мав якогось власного бізнес-проєкту і ніколи не займався перерозподілом власності. Я завжди буду поруч із ним і підтримуватиму його стільки, скільки в мене вистачить сил і скільки буде битися моє серце.

Президентом знову буде нашоукраїнець

- Вам як голові виконкому "НУ" з якими проблемами довелося зіткнутися?

- Відверто кажучи, мене вжахнуло становище, в якому опинилася партія, що п'ять років перебувала при владі. Мені не зрозуміло, як можна було "докеруватися" до стану, коли в партії більше 80 млн. грн. боргів, коли партія не має власного офісу, не має чіткої організації владної вертикалі тощо. Не дивним відтак став її результат на місцевих виборах. Серед причин і те, що свого часу "вовки у вишиванках" опинилися й у верхівці партії. Усі п'ять років президентства Ющенка вони експлуатували бренд партії "Наша Україна". Партію розглядали винятково як такий собі відділ кадрів при секретаріаті Президента: лише отримавши партківток, одразу хотіли отримати якусь посаду. Їх не цікавило, що відбувається в країні, яких реформ бажують люди. Натомість наші партійці з місцевих осередків, наприклад у Луцьку, Прилуках чи Запоріжжі, які здатні були провести зміни, не отримали підтримки у керівників партії. І мені дуже прикро, що чимало наших рядових партійців, а також виборців змінили своє ставлення до "Нашої України". Я їх розумію. Але водночас хочу, щоб кожен почув, що голова ради партії Валентин Наливайченко щиро бажає одного: повернути довіру кожного партійця, а також тих людей, які захистили цінності демократії у 2004-2005 роках. І якщо зараз до наших лав почнуть повертатися колишні однопартійці, приходити нові люди, які нам повірять, - це і буде найвищою оцінкою.

- Нове керівництво "НУ" взяло курс на оновлення. Якими бачите подальші перспективи партії та які ставите перед собою політичні завдання?

- Перспективи дуже прості: за результатами місцевих виборів ми зараз проводимо як фінансовий, так і кадровий та внутрішньопартійний аудити. Два комітети, програмний і статутний, відпрацьовують нові шляхи для повернення довіри простих партійців та наших прихильників. Наша центральна контрольно-ревізійна комісія відпрацьовує по кожній області, що саме там відбулося під час останніх виборчих перегонів, чому такі результати. Ми бачимо точно: там, де люди працювали, ми отримали більш-менш нормальний результат, і зовсім протилежні підсумки у тих регіонах, де керівники обласних організацій продавали списки, де немає жодного члена партії у списках ТВК, ДВК. В останню мить люди продавали все, що можна було ще продати!

З одного боку, проблема партійної міграції та партійного заробітчання характерна нині для багатьох опозиційних партій. З іншого боку, ми обов'язково порушимо ці питання на з'їзді й дамо чесну оцінку тим керівникам місцевих осередків, які зрадили партію, продали її та використали людей. І лише після такого очищення будемо запрошувати простих людей до спільної розбудови нової партії "Наша Україна". Іншого шляху не бачу.

Щодо завдань, то наша політична сила буде брати активну участь у парламентських виборах 2012 року і

висуватиме свого кандидата на пост Президента у 2015 році. Більше того, я впевнений, що наш кандидат і стане наступним Президентом України.

- З ваших слів виходить, що 2011 рік як час проведення парламентських перегонів ви вже навіть не розглядаєте. За Конституцією Кучми, яку нова влада повернула через Конституційний Суд, вибори мали б відбутися у наступному році. Натомість, згідно з політреформою-2004, визнаною неконституційною, дату виборів є осінь 2012 року...

- Днями прийнято бюджет на наступний, 2011-й, рік, і я не побачив там рядок про виділення коштів на проведення парламентських виборів. Тому я не вірю, що вибори у наступному році відбудуться. Хоча після скасування політреформи-2004 Конституційним Судом у цій країні можна очікувати чого завгодно. Завтра можна прокинутися й дізнатися, що, згідно з рішенням Конституційного Суду, наша країна вже називається не Україна, а "Окраїна" чи ще якось. Вважаю, що завдяки суддям КСУ в Україні відбувся конституційний переворот. І що цікаво: Кримінальний кодекс передбачає відповідальність за спробу конституційного перевороту,

натомість статті щодо факту здійснення конституційного перевороту в кодексі немає. Але зауважу: коли ми прийдемо до влади, то обов'язково дамо відповідь на це дуже важливе питання. Я не кажу про судовий вирок суддям КСУ за миттєву зміну конституційного ладу країни, і не погрожую їм. Але їхнім діям обов'язково буде дана юридична оцінка іншими суддями. Такого допускати не можна.

"Брудна білизна" Wikileaks

- Пане Сергію, ви п'ять років очолювали "Укрспецекспорт". Яких результатів досяг-ла Україна на світовому ринку озброєнь за цей час?

- Усього не розкажеш, цей період окрема частина мого життя. Наголошу на головному: коли Президент Ющенко призначив мене керівником "Укрспецекспорту" у 2005 році, доходи компанії становили близько 400 млн. доларів. Коли ж на початку 2010 року Віктор Янукович звільнив мене з посади, оборот компанії становив уже близько 830 млн. доларів. Отже, ми більше ніж у два рази збільшили оборот компанії і валютні надходження зі світової скарбниці в Україну. Завдяки збереженим потужностям та новим зразкам техніки ми довели іноземним партнерам, що Україна є реальним гравцем на ринку торгівлі зброєю. У цьому заслуга усього колективу.

- На час вашої каденції припадають кілька спровокованих зовні збройних скандалів, зокрема стосовно кінцевого призначення танків Т-72, які перевозили на борту "Файні", захопленої піратами. Скандално відомий сайт Wikileaks днями опублікував інформацію, згідно з якою США вважали, що українські танки так само потрапили до Південного Судану, а не до Кенії. Ви одразу заявили, що продаж зброї Південному Судану ніколи Україною не здійснювався і не планувався. Чи усвідомлювали ви, що Кенія, яка виступала покупцем, могла провести реекспорт танків всупереч ембарго ООН?

- Під час моєї роботи в "Укрспецекспорті" головною проблемою були не зовнішні вороги, а наші внутрішні. Ці люди, закінчивши Московське військове училище ще в часи РСРП, досі не можуть визначитися, патріотами якої держави вони є. Ще вчора окремі з них були в опозиції й розповідали, що ми робимо щось не так, зараз вони при владі. А ми розуміли, що вони є лише рупорами сусідньої держави, яка відстоює свої імперські економічні інтереси на ринку озброєнь. Тому Україна їм як незалежний гравець на ринку зброї була не потрібна! Коли відстоюєш національні інтереси, важко сподобатися іншим державам на Сході чи Заході. Бо ти фактично відбираєш кусень хліба в інших ВПК світу. Потрібно бути готовим до провокацій, нічим не підтверджених.

Це стосується і поставки наших танків до Кенії. Чи могла ця країна провести реекспорт, я не хочу навіть знати! Бо ми як продавці не несемо жодної юридичної відповідальності за дії іншої країни. Україна не може відповідати за дії 80 країн світу, яким ми продавали зброю. Хто порушує міжнародні норми, той хай і відповідає!

Нічого нового щодо цього скандалу не повідомив і Wikileaks. Водночас великий масив дипломатичної пошти США, опублікований цим сайтом, є початком великої світової інформаційної війни, наслідки якої ми ще не розуміємо. Поки що ми лише заходимо до мережі, щоб побачити чергову партію "брудної білизни" того чи іншого політика. Мене тішить, що весь цей бруд не стосується простих громадян нашої країни. Селянин, що чесно оре землю, навіть і не знає, де посольство США. Ми побачили, як економічна криза змела чимало лжебізнесменів, а зараз бачимо інформаційну війну, яка змете лжеполітиків. Припускаю, що в найближчий час ми побачимо нові обличчя і нові стосунки в політиці, як в Україні, так і у світі.

На ринок зброї - з бухгалтером та водієм

- Попереднє керівництво держави належно оцінило вашу діяльність в "Укрспецекспорті". Що змінилося у вашому житті після присвоєння звання Героя України?

- Думаю, що з'явилось більше відповідальності перед людьми. Бо бути нагородженим таким великим званням - це дуже велика відповідальність за власні рішення і дії, які безпосередньо можуть торкнутися України. А взагалі мені дуже приємно, що я є "останнім героєм Ющенка". Це ж жартую. Якщо ж серйозно, то маю на увазі, що Президент вручив мені цю нагороду останньому з числа інших достойників, напередодні складання повноважень глави держави.

- Із приходом в "Укрспецекспорт" нового керівництва на чолі з "регіоналом" Дмитром Саламатіним чи змінилася діяльність компанії?

- Мені невідомі нинішні зміни в компанії, окрім кадрових. Керівників різних ланок поголовно викинули на вулицю. В "Укрспецекспорті" вони працювали по 15-17 років, були професіоналами. Чесно виконували свою роботу і дбали про Україну. Коли я очолив компанію, то нікого, окрім головного бухгалтера і водія, туди не привів. А нині звільнили весь кістяк нашого збройного бізнесу! З іншого боку, вважаю, що через деякий час суспільство має право спитати в нинішнього керівництва "Укрспецекспорту", що відбувається на ринку зброї, які в нас досягнення тощо?

Цікавими будуть дані про оборот компанії десь через рік після роботи нової команди. Я передав наступнику компанію з оборотом у 830 млн. доларів. Плюс у грудні 2009 року з Іраком підписано угоду на постачання йому 400 одиниць бронетехніки, партії літаків Ан-32 і ремонтних послуг на суму близько 2,4 мільярда доларів. Ця сума становить 85 відсотків суми, виділеної Іраку владою США на переозброєння. Тому, якщо невдовзі доходи зростуть, скажімо, до мільярда - я аплодуватиму. Якщо ж доходи впадуть, у мене особисто виникне чимало запитань.

ДОСЬЄ "УМ"

Бондарчук Сергій Васильович

Народився 31 жовтня 1971 року.

Закінчив Київське вище загальнонавчальне училище імені М. В. Фрунзе.

Працював на посаді заступника голови ради концерну "Енергообладнання" та на ДП "Завод імені Малишева". Із 1993 по 1995 рік - співробітник СБУ.

У 2002 році був обраний депутатом Верховної Ради від виборчого округу № 20 (Волинська область). Вхід до складу двох тимчасових слідчих комісій ВР із перевірки достовірності фактів незаконного продажу Україною зброї іноземним державам. У тому числі займався розслідуванням скандалу щодо продажу Іраку, на який були накладені міжнародні санкції, комплексів "Кольчуга". Під час президентської кампанії 2004 року був довіреною особою кандидата Ющенка у своєму виборчому окрузі на Волині.

23 березня 2005 року указом Президента Ющенка Бондарчук був призначений гендиректором Державної компанії з експорту та імпорту продукції і послуг військового та спеціального призначення ("Укрспецекспорт").

18 лютого 2010 року Сергію Бондарчуку присвоєно звання "Герой України" із врученням ордена Держави.

Із посади керівника "Укрспецекспорту" звільнений Президентом Януковичем 10 червня 2010 року. У вересні 2010 року вступив у "Нашу Україну", тепер є головою виконкому партії.

НЕ ПОЛІТИКОЮ ЄДИНОЮ

Молодіжне кіно та рідне село

- Пане Сергію, ви є засновником фонду "Нові традиції", який допомагає реалізувати культурні молодіжні проєкти. Через сайт "Заробітчани" підтримуєте українців, які працюють за кордоном. Із чим пов'язаний такий не політичний інтерес?

- Вважаю, що кожна людина, яка досягла певних успіхів у своїй країні, повинна країні і суспільству віддячувати. І йдеться не лише про сплату податків, а про певну соціальну активність заради людей, які потребують допомоги. Заробітчани не від солодкого життя опинилися за кордоном у важких умовах, тому наш сайт надає їм інформаційну та юридичну допомогу. Щодо культурних проєктів, то вже кілька років фонд "Нові традиції" підтримує кінофестиваль "Молодість", завдяки якому можуть відкритися нові таланти. Якщо "Молодість" допоможе народитися новому Довженку або новому Фелліні, я буду дуже тішитися, що в цьому народженні є якась маленька краплинка і моєї участі.

- Ви - корінний киянин. Водночас добре знаєте село, народні традиції.

- Я народився і живу в Києві, а в дитинстві батьки відвозили мене до бабусі на вихідні чи на канікули у село Довгалівка, що у Погребищенському районі, на Вінниччині. Тому я добре знаю, як живеться на селі, знаю, про важку сільську працю. Я добре пам'ятаю розповіді бабусі, прабабусі про Голодомор й навіть про царські часи. У Довгалівці більшовики зруйнували храм ще у 30-ті роки ХХ століття. У мене здавна було велике бажання на цьому самому місці збудувати нову церкву, щоб люди могли в ній відпочити душею, поспілкуватися з Богом. І я дуже радий, що, коли сільська громада та місцева влада вирішили відновити церкву, я зміг допомогти їм у розбудові, Слава Богу, нам це вдалося.

Кров і безсилля на Жовтневій площі

Закінчення. Поч. на 1 с.

Один із тих, хто закликав людей вийти на площу ввечері 19 грудня, кандидат у президенти Володимир Некляев, навіть виступив із римованим зверненням, у якому пояснив, чому треба прийти на площу і що треба брати з собою його прихильникам і прихильникам інших демократичних кандидатів. Зокрема, оскільки на Жовтневій площі міська влада залила величезну ковзанку, Некляев радив:

*"Щоб у владі не залишився Лука,
Щоб країна не дісталась Колі -
У лівій кишені пакет піску,
У правому - пакет солі!"*

Коля - це молодший син Олександра Лукашенка Микола, 2004 року наро-дження, якого президент уже не раз називав - чи то жартома, чи то всерйоз - своїм наступником. Навіть голосувати "за Бацьку" батько із сином прийшли удвох. Світові інформагенції облетіло фото, на якому маленький Микола з усмішкою опускає в урну бюлетень, у якому таткова рука поставила, безперечно, "правильну" позначку.

На цей раз у бюлетенях на президентських виборах у Білорусі було дев'ять прізвищ кандидатів. Окрім чинного глави дер-ж-ави, який запропонував себе виборцям уже вчетверте, за головне крісло змагалися лідер соціал-демократів Микола Статкевич, один із лідерів Об'єднаної громадянської партії Ярослав Романчук, відомий поет Володимир Некляев, колишній заступник міністра закордонних справ Андрій Санников, один із лідерів християнських демократів Віталій Рімашевський, представник БНФ Григорій Костусев, безпартійні підприємці Дмитро Ус і Олексій Михалевич та економіст Віктор Терещенко.

Нинішні вибори знаменні тим, що вперше з 1994 року відбулися теледебати кандидатів, хоча й без участі Олександра Лукашенка. Крім того, у своїх телеступах в прямому ефірі шість кандидатів із дев'яти альтернативних (Санников, Некляев, Статкевич, Рімашевський, Костусев і Романчук) закликали виборців увечері 19 грудня прийти на площу. Пізніше до цих закликів приєднався і Михалевич. Абсолютно всі кандидати, крім Лукашенка, публічно засумнівалися в чесності виборів і закликали не голосувати достроково. "Виборів у країні немає. Поверни те, що вкрай! Поверни нам вибори!" - звернувся з екрана до Лукашенка Статкевич.

На вимогу низки кандидатів про виділення їм додаткового часу для телефірму Центриборчком відповів відмовою. Незадовго до початку голосування Санников, Некляев і Рімашевський провели на вулицях Мінська кілька масових зустрічей із виборцями, причому першу з них - на забороненій міськвиконкомом для таких масових акцій Жовтневій площі, пам'ятній багатьом наметовим містечком протесту після виборів 2006 року.

Ці три кандидати негайно отримали попередження від Генпрокуратури, яка пізніше попередила - кого вдруге, кого вперше - ще й за заклики вийти сюди ж 19 грудня. Мінська влада оперативно залила на площі навколо головної ялинки країни ковзанку. Глава президентської адміністрації Володимир Макей оголосив, що 19 грудня на Жовтневій площі готуються провокації і вибухи. "Це буде мирна акція", - відреагували альтернативні кандидати. Владі запропонували затримати тих, хто готує вибухи, якщо вже про них стало відомо. До речі, досі не знайдено винних у вибуху, що прогрімив у центрі Мінська 3 липня 2008 року під час святкування Дня Республіки. Його авторство багато аналітиків приписують спецслужбам із метою тотального залукування, почергових затримань і повальної дактилоскопії населення. Були серйозні побоювання, що щось подібне може статися і цього разу.

За три дні до виборів у Мінську увійшла бронетехніка

У ніч на 16 грудня до Мінська увійшла бронетехніка. Того ж дня Лукашенко на нараді із силовими міністрами заявив, що "не дай Бог, хтось переступить той Рубікон, до якого не можна й близько підходити..." Президент також закликав заднім числом не змушувати людей голосувати достроково, щоб не давати приводу для критики незалежним спостерігачам. Однак, як свідчать "Правозахисники за вільні вибори" і спостерігачі від партій, кількість тих, хто проголосував достроково, вже за три дні перевищила аналогічний показник 2006 року. Багато жителів країни - студенти, робітники, вчителі, викладачі вузів - повідомляли правозахисникам, як їх під загрозою втрати житла, роботи або місця навчання женьту голосувати достроково.

Тим часом незалежні спостерігачі навіть під загрозою звільнення із роботи та інших неприємностей уже встигли знайти і задокументувати й зайві бюлетені, і конструкцію урн для їх вкидання. А колишній міліціонер, підполковник Козлов, розповів, як на місцевих виборах 2008 року намагався перешкодити підмінити бюлетені в урнах під час свого чергування на одній із мінських ділянок. Завершилося це тим, що чесного міліціонера з органів "пішли". Іншого чесного співробітника органів, слідчого з Жодіно Андрія Піжика, за день до виборів

узагалі оголосили в міжнародний розшук - нібито за пограбування підслідних злочинців. Насправді, на думку жодинських демократів, провина міліціонера полягає в розголошенні секрету полішинеля - відомостей про те, як йому наказували фабрикувати справи проти лідера місцевої опозиції. Цікаво, що людина, яку слідчий не зміг посадити з моральних причин, потім допомогла йому виїхати за межі Білорусі.

Опозиційні кандидати так і не змогли узгодити єдиного...

Демократичні кандидати говорили багато правдивих речей, але так і не змогли домовитися між собою й висунути єдиного. Про координацію дій реально змогли домовитися тільки два найсильніших кандидати - Некляев і Санников. Після того як експерти Білоруської асоціації журналістів, а потім ОБСЄ опублікували підрахунки, згідно з якими 90% ефірного часу на тему виборів займає Лукашенко, на держтелеканалах почали мерехтіти, хоч і з обрізаними фразами й затемненим фоном, практично всі кандидати. І тільки Санникова та Некляєва (і тре-тього лідера рейтингів - Романчука) стали ретельно замовчувати.

Перед самою Площею, коли стало очевидно, що вибори фальшиві, коли незалежних спостерігачів почали позбавляти акредитації на дільницях і блокувати їм телефони, Некляев висунув гасло, яке мало створити нову об'єднану ідею для опозиції: "За нові вибори без Лукашенка!"

До речі, про те, що нинішній глава держави з 1999 року перебуває при владі незаконно після здійсненої в кілька етапів узурпації влади, а тому не має права балотуватися на четвертий термін, ще три місяці тому говорив відомий юрист, один із творців кампанії "Правозахисники за вільні вибори" Гаррі Погоняло. Він навіть намагався домогтися через парламент і суди, аж до Верховного, скасування для Лукашенка реєстрації як кандидата в президенти. "За Конституцією, народ має право і на Майдан, і на протест, та навіть на страйк, це в нашій ситуації є ніщо інше, як захист Конституції", - сказав мені якось Гаррі Петрович.

Кому "Лукашенко - красень, а інші - виродки"?

Починаючи з 14 грудня, у правозахисників і журналістів телефони тріщали від повідомлень про порушення. Дзвонили з усієї країни. Особито мені особливо запам'яталася СМСка від викладача... Академії управління при президенті. "Студенти відмовляються голосувати достроково, їх викликають на бесіду до декана. Як їм допомогти?". Я відповіла, щоб зробили аудіозапис розмови. Або всі разом писали колективне звернення до декана, а копії - в ЦВК і ЗМІ. Що було далі, викладач не повідомив. Натомість від нього прийшло: "Усе, час на площу!"

Якось у мене зав'язалася дискусія з приїжджим росіянином напідлітку, який доводив, що "Лукашенко красень, а інші - виродки" і що "якщо не подобається в Білорусі, вали в Америку". Відбувалося все в приміському автобусі, що застряг у снігових заметах, запізнаювався на годину і був холодним, як морозильна камера. Пасажири мовчки в оглушливій тиші спостерігали малочлутурного прибульця-лукашаста, який намагався вигнати з батьківщини корінну мешканку-опозиціонерку. Я-то знала, що мій син дружить із його сином, і не сумнівалася, що, протверезівши, той ще покається.

Він чекав підтримки жителів села, які їхали додому з роботи в Мінську, і не дочекався. Я вже думала, що не дочекалася і я, як раптом, ідучи до виходу, почувла: "Жіночко, зачекай! Скажись хоч, як голосувати? Ми нікого не знаємо! От ви самі за кого?". "За Санникова!" - відповіла я. - Вже його-то я знаю! А із його дружиною разом навчалася в університеті!"

Увесь автобус заусміхався, а дідок, який поставив мені це запитання, радісно засміявся.

На ранок 19 грудня я дізналася, що мої сусіди масово голосували за кого зав-годно, тільки не за чинного главу держави. Тим часом надійшли дані з Мінської міської виборчої комісії. За цілком офіційними даними, різниця між кількістю ви-борців у первинних списках і тих, хто проголосував на 10-ту ранку, становила в середньому по Мінську 1066 осіб. Від 36 до 2965 осіб увійшли в додаткові списки по різних районах столиці! Залишається тільки дивуватися, як же напхані представниками влади комісії звіряли списки виборців... До речі, представників опозиції в складі виборчих комісій по всій Білорусі було всього 0,25 відсотка.

18 грудня в Мінську та інших містах уже почалися превентивні затримання опозиційно налаштованої молоді, в тому числі прибулої з Росії, перевірки документів, виставлення засідок із людей у цивільному біля під'їздів будинків активістів. Було затримано кілька довірених осіб кандидатів у президенти...

Тетяна ШИТКО
umoloda.kiev.ua

У Новий рік - за ґратами

Білоруські опозиціонери залишаються у в'язницях, поки влада "ламає" їхніх лідерів

Білорусь потроху оговтується від жорстокого розгону мирної й навіть "романтичної", як називають її самі учасники, демонстрації протесту проти фальсифікації результатів президентських виборів. Задоволений "безперечною", на його думку, перемогою чинний глава держави Олександр Лукашенко заявив, що "затриманих - тільки два-три колишніх кандидати у президенти". Хоча згодом його слова мимоволі спростував начальник ГУВС Мінська генерал-майор міліції Леонід Фармагей, який визнав, що "понад 580 осіб, які брали участь в акції опозиції в Мінську, за рішенням суду, отримали адміністративні арешти від 5 до 15 діб". А отже, Новий рік чимало незгодних із владою білорусів "відзначатимуть" у в'язницях. Окрім того, їм загрожує кримінальне переслідування. Поки затримані сидять за ґратами, їхні порожні квартири з невідомою метою відвідують невідомі у штатському. Що вони можуть там залишити або підкинути - залишається тільки здогадуватися.

Колишні лідери після розмови з КДБ міняють позицію

Тим, кого суд постановив відпустити, присудили штраф у розмірі 350 доларів США.

Уночі з понеділка на вівторок співробітники КДБ взяли штурмом квартиру колишнього міліціонера Олександра Класковського - сина й тезки відомого журналіста та блогера. Він "винен" у тому, що намагався зупинити спецназ у масках, зі щитами й кийками, вигукуючи їм, щоб припинили побиття людей.

Для всіх затриманих у Мінську не вистачає камер. Як і 2006 року, затриманих везуть до СІЗО міста Жодіно (чотири роки тому там опинилася й власкор "УМ" у Білорусі Тетяна Снітко). Дехто з арештованих зумів зателефонувати близьким або журналістам і повідомити, що їх (загалом 31 людину) дві доби тримають без води й їжі в автозаку біля ізолятора на вулиці Окрестіна.

Після арешту в ніч на понеділок у КДБ перебували фактично всі журналісти незалежного видання "Хартія'97" - це майже весь актив найрейтинговішого опозиційного кандидата в президенти Андрія Санникова і друзі знайденого повішеном на початку вересня журналіста Олега Бебеніна. Фактично "в підпіллі" працює правозахисний центр "Весна" - співробітники КДБ, які напередодні конфіскували у правозахисників усі комп'ютери, стежать за офісом, майже не намагаючись цього приховати.

Учора в Мінську тривали облоги й арешти. Водночас двох із затриманих раніше опозиційних кандидатів (Григорія Костусева й Дмитра Усса) відпустили на свободу. Обоє вони, а також Ярослав Романчук і Віктор Терещенко, засудили тих, хто "загострив ситуацію на площі" (нагадаємо, під час недільного мітингу там відбулися провокації - група невідомих кинулася на штурм будівлі уряду, після чого спецназівці взялися бити й затримувати учасників мирного мітингу). При цьому лише Костусев звинуватив у провокації саме владу. Решта кандидатів після "співбесіди" в КДБ почали зачитувати з папірця на камери звинувачення на адресу тих, хто повів людей до будинку уряду. При цьому обличчя й тон Романчука викликають великі сумніви у щирості цих звинувачень. За чутками, кандидата шантажували життям затриманого на площі племінника. Сам Романчук від коментарів відмовляється...

Лукашенко набрав менше 50%?

Попри те, що, за словами Леоніда Фармагея, затриманих під час протестів іноземних громадян, у тому числі й журналістів, відпустили, тільки російське посольство нарахувало серед притягнутих до адмінарешту дев'ятьох власників паспортів РФ. Серед них - і кореспондент петербурзької газети "Мой район" Олександр Астаф'єв, який оголосив голодування.

Затриманих опозиціонерів судили в закритому режимі. До зали суду не пускали ні адвокатів, ні правозахисників, ні родичів підсудних.

Із міністерства юстиції Білорусі вже лунають заяви про ймовірну ліквідацію політичних партій та громадських об'єднань, які брали участь у "несанкціонованих акціях". А тим часом білоруські правозахисники впевнені, що, попри переможні заяви ЦВК, Олександр Лукашенко на виборах набрав менше 50 відсотків голосів. За словами голови центру "Весна" Олеся Беляцького, "незалежне спостереження, яке проводили правозахисники в Білорусі протягом трьох місяців, сильно розходиться з опублікованими результатами екзит-полів. Сама система підрахунку голосів у Білорусі не дає можливості спостерігачам реально відслідковувати процес підрахунку голосів". На думку Беляцького, мав відбутися другий тур виборів.

Реакція світу

На події в Мінську відреагувала міжнародна спільнота. Акти насильства засудили Велика Британія, Литва, інші держави. Прес-секретар Держдепартаменту США Філіп Кроулі висловив стурбованість тим, що білоруський ОМОН "застосував надмірну силу", і заявив, що Вашингтон не може визнати результати виборів президента Білорусі легітимними.

А президент Польщі Броніслав Коморовський учора провів окрему зустріч із главою МЗС цієї країни Радославом Сікорським, під час якої конкретизував свою позавчорашню заяву стосовно того, що настав час для серйозних роздумів та напрацювання спільної стратегії Європейського Союзу щодо Білорусі.

Як повідомляє інформаційний сайт Польського телебачення, Коморовський нагадав, що Сікорський разом із главою МЗС Німеччини Гідо Вестервелле відвідав на початку листопада Білорусь. МЗС Польщі засудив недільні події в Білорусі й очікує від влади в Мінську припинення хвилі насильства, пояснення ситуації затриманих та їх звільнення. Речник МЗС Польщі повідомив, що міністр Сікорський вже мав розмови про білоруську ситуацію з європейськими партнерами та Вашингтоном. У зв'язку з цим найближчими днями ЄС та інші країни Заходу ухвалить рішення стосовно подальших кроків щодо Білорусі та її лідерів.

Хоча є серед іноземних лідерів і ті, хто привітав Олександра Лукашенка з перемогою. Серед них - такі відомі "демократи" й друзі білоруського "бацьки", як президенти Ірану Махмуд Ахмаді-неджад та Венесуели Уго Чавес.

Зоряна КРІТ,
Олександр ШИМАНСЬКИЙ,
Тетяна СНИТКО

umoloda.kiev.ua

Країна, яку будує Міша

"Україна молода" на місці спробувала розібратися, як команда президента Саакашвілі перебудовує Грузію і чому їй вдаються реформи, непідйомні для України

Реформу правоохоронних органів визнають найбільшим здобутком команди Михайла Саакашвілі всі без винятку - від міжнародної спільноти до найзатятішої внутрішньої опозиції. Взятися за викорінення корупції, "тройдові революціонери" активно діяли й в інших напрямках. За минулі шість років у Грузії повністю реорганізовано митницю та податкову систему. Із 26 податків залишилися тільки шість, але платити їх доводиться всім. Мито на 90% товарів тепер нульове, на решту діють ще дві можливі тарифні ставки: 5% і 12%. Молоді грузинські урядовці сповідують філософію лібертаріанства - мінімальний вплив держави за максимальної свободи підприємництва. Це дозволило зробити економіку Грузії однією з найбільш відкритих у світі й зацікавити іноземного інвестора.

Зведений 2007 року міжнародний аеропорт Тбілісі нещодавно отримав у Дубаї нагороду в номінації "Найкращий аеропорт у Східній Європі, країнах Балтії та Росії". Але комфорт вимірюється не престижними відзнаками - так само, як реформи слід оцінювати не за рейтингами, а за тим, чи виливаються вони в добробут населення і реальну користь для країни. Реформи команди Михайла Саакашвілі вражають весь світ, але проблеми, які ще залишаються, - передусім високий рівень безробіття і бідність - заважають багатьом грузинам сповна відчувати насолоду від "грузинського дива".

Ми - гості з України - їм, звісно, співчуваємо. Але, порівнюючи ситуацію з очікуваннями після нашої Помаранчевої революції й тим, чим вони зрештою обернулися, бути щирими в цьому співчутті не виходить. Нові повітряні ворота Тбілісі та багато інших ознак модернізації Грузії - заслуга не майбутнього футбольного чемпіонату чи іншої стресової ситуації, без якої український чиновник зазвичай і пальцем не ворухне. У команді, яка нині при владі в Грузії, мислення не має нічого спільного з пострадянським. Саакашвілі, ставши президентом у 36 років, згуртував навколо себе таких самих молодих, завзятих, переважно з дипломами закордонних університетів і західними підходами до роботи й реформ. Їм не потрібні зовнішні стимули, щоб усвідомити: сучасний аеропорт - це обличчя країни, розвиток економіки - це зростання добробуту громадян, викорінення корупції - неодмінна умова успішної розбудови держави.

Міст Миру як символ нової Грузії

Проспект Руставелі зустрічає сьйвом сотень тисяч лампочок. У нічному небі витають чудернацькі птахи, уздовж проїжджої частини розквітлі дивовижні квіти, будівля парламенту завдяки світловим гірляндам більше нагадує казковий палац, а статуя Георгія Побідоносця на площі Свободи завдяки креативній ідеї перетворилася на величезну сяючу ялинку. Види нічного Тбілісі цьогогоріч посідають почесне місце у фотозвітах світових інформагенцій про найкращі різдвяні вогні планети на рівні з нью-йоркською Таймс-сквер, лондонською Оксфорд-стріт і Елісейськими Полями Парижа.

Але порівняння тут недоречні. Тбілісі - місто з унікальною, ні з чим не зрівняною душою. У якій віковична мудрість органічно поєднується з молодецьким запалом - точно як у новій Грузії. 150-метровий пішохідний міст Миру, який сяє модерновою блакиттю над бірюзовими водами Кури, зовсім не ображає своїм технологічним виглядом освітлену теплим жовтим сьйвом (як і всі численні тбіліські церкви) 1500-річну фортецю Нарікала. Прогресивний фасад зовнішніх змін стає природним доповненням внутрішньої перебудови країни.

"Цей міст символізує шлях Грузії зі складного минулого в світле майбутнє і втілює найкращі якості, важливі для нашої системи державного управління: прозорість, мобільність, націленість на результат, сучасність", - заявив Михайл Саакашвілі на відкритті архітектурного творіння італійця Мікеле де Луккі. У цих словах - квінтесенція прагнень нової влади.

Проти будівництва мосту Миру виступила опозиція - мовляв, навіщо вкидати мільйони в нікому не потрібні "пonti", якщо у старих кварталах

Тбілісі розвалюються будинки XIX сторіччя. Влада на таку критику не зважає. І паралельно зі зведенням мостів та нових державних будівель - президентської резиденції з прозорою банею, прозорого (ну звісно!) міністерства внутрішніх справ тощо - державним коштом відновлює історичний центр Тбілісі, старовинну столицю Мцхету, кахетинське містечко Сигнахі. "Опозиція для того й існує, щоб критикувати. А нам - своє робити", - наголошують можновладці, більшості з яких - тільки трохи за 30.

Революція безумців, якими Грузію благословив Бог

"От ви милуєтеся, а я згадую, як іще недавно ми в такий час тут вогнище розпалювали - вдома без опалення й електрики холодно було, то виходили на проспект, грілися біля багаття. Іноді й кашу дітям доводилося на цих вуличних вогнищах варити, бо газу ж теж не було", - розповідає жінка років 50.

Ми сидимо на одній із численних лавочок, інші зайняті переважно молоддю. Проспект Руставелі - головне місце зустрічей, прогулянок і розваг.

Дізнавшись, що я з України, Віра похваляється (після спілкування з грузинами взагалі склалося враження, що "українець" для них є синонімом слова "друг"). І засипає запитаннями: як нам живеться за нової влади, чому повернулися "ті, проти кого боролася Помаранчева революція", що сталося з реформами, "невже ви тепер відмовитеся від вступу в Євросоюз"? ... Вислухавши, констатує: "У нас до Міші (тільки так - хто захоплено, а хто й зневажливо - грузини називають свого президента. - Авт.) теж багато претензій. Але я б за нього знову проголосувала. Якби ви бачили Грузію до революції - ви б не повірили, що це та сама країна".

Словосполучення "до революції" в розмовах про грузинські реформи лунає постійно. Це не наш швидко замверлі спроби поділити новітню українську історію на "до і після Майдану". Тутешне "до Революції троянд" звучить не менш серйозно, ніж свого часу в СРСР - "до Великої Жовтневої". Після листопадових подій 2003 року Грузія дійсно стала іншою.

"Колись у Грузії по два-три дні не було світла, а тепер ми експортуємо електроенергію в сусідні країни", - усміхається Тамара Ковзірідзе, радник прем'єр-міністра з економічних питань. Нові гідроелектростанції - предмет особливих гордощів не лише влади, а й місцевих мешканців. Як і майже всю грузинську економіку, будівництво ГЕС живлять кошти іноземних інвесторів - передусім турецьких, оскільки саме Туреччина, де споживання електроенергії різко зростає під час туристичного сезону, є основним її імпортером із Грузії.

Що зважало країні, якою протікає стільки річок, розвивати гідроенергетику раніше? "Не що, а хто. Цього не дозволяли кілька родин, які "тримали" нафтовий бізнес і не хотіли втратити свою вигоду", - пояснює посол Грузії в Україні Грігол Катамадзе.

До революції владу в країні контролювала особлива каста - "зłodії у законі". Вони були господарями життя й вершителями долі, без згоди яких не можна було вирішити жодного важливого питання. У коридорах оновленого міністерства внутрішніх справ Грузії люблять розповідати про те, як у 1990-х головного "зłodія в законі", коли він прилітав з-за кордону, в аеропорту особисто зустрічав міністрі і з кортежем супроводжував до місця призначення. У країні панували тотальна корупція і беззаконня, а мафія "зłodіїв у законі" була настільки всесильною, що, здавалося, почати боротьбу з нею міг тільки божевільний.

"О, наш Міша - точно божевільний! Не дарма ж він краватку жував, - сміючись, нагадує моя тбіліська співрозмовниця Віра кадри з російського ТБ. І серйозно додає: - Бог благословив Грузію таким "безумцем". Інший би ніколи не зміг наважитися на те, щоб так кардинально переламати систему".

"Як можна не поважати поліцію?!"

Розповідь про грузинські реформи зазвичай починають із найуспішнішої - системи правоохоронних органів. Команда, яка прийшла до влади наприкінці 2003 року, добре усвідомлювала: якщо міліція залишиться корумпованою, заплавані зміни приречені на поразку.

Обговорюємо з грузинськими друзями новину з України: в Маріуполі водії "маршрутки" відмовилися на вимогу інспектора ДАІ пред'явити документи, бо вважав, що правоохоронець не мав його зупиняти - жодних порушень не було. Інспектор наполягав, і тоді на захист водія стали пасажери "маршрутки", які так "розгулялися", що не лише побили даїшника та його напарника, а й порізали колеса їхнього авто. Коментарі з українського боку: "Так їм і треба - геть зажерлися". Реакція грузинів: "Це жажливо - як можна з такою неповагою ставитися до поліції?!"

Для 20-річних грузинських водіїв поняття "зажерливого даїшника" - це вже з іншого, "дикого" життя. Після приходу до влади Саакашвілі в одну мить звільнив працівників ДАІ. Всіх.

На запитання, як же вони не побоялися залишити дороги без нагляду, 31-річна заступниця міністра внутрішніх справ Єкатерина Згуладзе відповідає не вперше. "Багато хто так думав: це ж почнеться безлад на дорогах, зросте кількість ДТП. Але нічого такого не сталося. Бо насправді інспектори ДАІ не за дорогами наглядали, а "заробляли" собі на життя хабарництвом", - наголошує Ека.

Після скасування Державтоінспекції водії кілька місяців їздили "безконтрольно". А МВС тим часом закуповувало форму й нові машини для патрульної служби, яка прийшла на зміну ДАІ. Патрулі з'явилися на вулицях в один день: чемні молоді люди в бездоганній формі й авто, оснащених червоно-синіми "мигалками". Це були переважно нові кадри - із 17 тисяч звільнених даїшників на попередню роботу, пройшовши конкурс, повернулися лише близько двох тисяч. Та й ті швидко відсіялися знову - не змогли побороти звичку брати хабарі, а в оновленій поліції це просто немислимо.

Нові диво-поліцейські не лише не зупиняли водіїв, "аби придертися", а й допомагали "розрулити" суперечливі ситуації на дорогах, категорично не брали "віддачки" та ввічливо усміхалися.

Зараз поліцейський патруль - звичне явище на грузинських дорогах. У Тбілісі червоно-сині вогники (вони мають горіти постійно, навіть коли машина стоїть) можна побачити всюди, тому й у найвіддаленіших закутках темної доби не страшно - в разі чого патруль прийде на допомогу. Усвідомивши це, грузини проїнялися до поліції такою довірою, що стали нею дещо зловживати: тепер поліцію викликають не лише нетверезі водії, яким треба дістатися додому на власному авто (а патрулі надають і такі послуги), а й бабусі, чий кіт не може злізти з дерева, ті, хто забув ключі й не може потрапити додому тощо.

"До реформи рівень довіри до міліції був 6-7%. Зараз - 84%. Це другий показник після церкви! Ми самі такого не чекали, - зізнається Ека Згуладзе. - Власне, ми прагнули насамперед не любові до поліції, а поваги".

Зарплата поліцейського - більша, ніж у міністра

Ще важче, за словами Еки, було відновити у поліцейських самоповагу. "Раніше вони були так тісно зв'язані з оргзлочинністю, що самі себе за це зневажали", - пояснює заступниця міністра.

Уте, що ця тендітна, красива й привітна дівчина - права рука міністра Вану Мерабішвілі, якого називають однією з найвпливовіших постатей у Грузії, повірити складно. А тим часом Ека працює в МВС уже чотири роки - це міністерство одне з небагатьох, де плинність кадрів мінімальна. Мерабішвілі обіймає посаду міністра від самої революції.

"Натомість поліцейських на нижніх рівнях ротують часто, бо в Грузії дуже розвинена

сімейність. Усі в регіонах одне одного знають, і в якийсь момент поліцейський просто не зможе відмовити у "вирішенні" якогось незаконного питання", - пояснює Згуладзе.

Тотальна реформа поліції завершилася лише кілька місяців тому. Грузія повністю перейшла на "американську" систему детективів. Це "вища" посада - щоб стати детективом, потрібно мати вищу освіту й пройти шеститижневий курс навчання в поліцейській академії. Звичайному патрульному вища освіта не потрібна - достатньо лише академії. Півтора місяця навчання, кілька тижнів практики й успішно завершений тримісячний випробувальний термін - і поліцейський вважається остаточно прийнятим на роботу. Хоча розслабитися все одно не слід: усі правоохоронці регулярно проходять тренінги й перевірки. Якщо не хочеш вилетіти, треба тримати марку, адже охочих служити в поліції - більш ніж достатньо.

Конкурс на навчання в поліцейській академії - 10-15 осіб на місце. Усі претенденти обов'язково проходять тести, в тому числі психологічні. Під час недовгого навчання в академії ще близько 30-40 відсотків вступників відсіюється, залишаються тільки найкращі. І їм є за що боротися. Окрім престижу професії, поліцейські ще й отримують дуже непогану, як для Грузії, зарплату. Прості патрульні - близько 600 доларів, начальники відділів - до 2 тисяч з урахуванням надбавок. "Це при тому, що зарплата міністра - близько 2500 ларі (трохи більше 1400 доларів). Але ж ми не поліцейські, а цивільні особи", - пояснює Ека.

Мафія - не безсмертна

Вони не просто цивільні - багато хто з авторів поліцейської реформи до приходу в МВС взагалі нічого про поліцію не знав. Можливо, саме тому їм усе й вдалося: "незаангажовані" мізки мислили креативно, а потім уже кадрові поліцейські додали в розроблену ними схему професійну складову. Щоправда, до реформи молоді-завзяті підійшли не зовсім "з нуля" - спершу поїздили по багатьох державах, вивчаючи їхній досвід, читали відповідну літературу.

У результаті оптимізації до структури МВС увійшли колишні міністерства безпеки, прикордонне, трубопроводів та надзвичайних ситуацій. При цьому з 95 тисяч працівників залишилося 28 тисяч. Але найбільшою перемогою реформованого МВС стала все-таки розгромна перемога над нібито такими всесильними "зłodями в законі". "Ми оголосили їм війну. У якій, на жаль, не обійшлося без жертв - загинуло близько 40 поліцейських, - розповідає Ека Згуладзе. - На законодавчому рівні було застосовано закон, виписаний на базі американського та італійського антимафіозного законодавства. Виявлює, що одним із головних засобів боротьби з інститутом "зłodів у законі" є право конфіскувати їхнє майно. Без своїх грошей вони цілком безпечні, бо автоматично втрачають авторитет".

"Грузія мало що експортує за кордон. На жаль, головна стаття експорту - "зłodії в законі", - жартує наша співрозмовниця. Після поразки грузинської мафіозії й справді повтікали за межі держави, в тому числі й в Україну. А ті, хто залишився, сидять у в'язницях - досить комфортних, але без доступу до мобільного зв'язку й без "шісток". "Раніше "зłodії в законі" теж сиділи - це була одна з умов корпоративної етики. Але "камери" для них були особливими: розкішно обставлені п'ятикімнатні квартири з усіма вигодами, з яких "в'язні" могли будь-коли безперешкодно виходити. Тепер сидять у звичайних "одиночках", - розповідає Згуладзе.

Щоб посадити грузинських мафіозі, влада пішла на жорсткі заходи: для арешту досить було "сигналу" про те, що така-то людина - "зłodій у законі". За кодексом честі, на пряме запитання "зłodій у законі" не може заперечити свого статусу. А ствердна відповідь автоматично означала "посадку". Дійшло до того, що спеціально для грузинських "зłodів у законі" на сході в Москві було ухвалено рішення дозволити їм не зізнаватися у своїй приналежності до "касти". Та на той час зізнаватися вже особливо не було й кому.

Майно тих, кому вдалося втекти за кордон, також конфіскували. У їхніх будинках відкрили... поліцейські дільниці - продати їх було складно, бо навряд чи хтось наважився б купити.

"Акваріум" на мільйон

З огляду на це сміливість правоохоронців вражає: усі вони сидять за скляними стінами, повністю відкриті око не лише будь-якого цікавого громадянина, а й потенційного снайпера. Але прозоре МВС і поліцейські дільниці - предмет особливої гордості "постреволюційної" влади. "Нам нічого боятися - у мене, скажімо, й охорони ніколи не було, - каже Згуладзе. - А скляні стіни - це символічна демонстрація того, що Грузія стала кримінально безпечною, а правоохоронні структури - прозорими".

У концептуальній будівлі МВС, що має вигляд скляної хвилі, розміщено не лише міністерські структури, а й звичайну патрульну дільницю. З одного входу до МВС заходять міністри, з іншого - зі зверненнями і скаргами звичайної людини. У коридорах розвішано плазмові екрани, на яких безперервно транслюють парад до Дня поліції. Міністерські приміщення функціонують за системою "оупен спейс" - відкритого простору, без окремих кімнат. У відповідь на запитання "УМ" тутешні службовці запевняють, що відчуття незахищеності (на вищих поверхах виникає враження, ніби висих у повітрі) немає: "Ми вже так звикли, що нам тут дуже затишно".

Із гордістю демонструють свої робочі місця й працівники поліцейських відділків. Вартість однієї такої дільниці - мільйон доларів. Після заходу сонця ці "акваріуми" світяться, додаючи свою пайку у "світлове шоу" нічного Тбілісі.

Хочеш вийти на волю раніше? Проспонсоруй реформу!

Для дільниць прозорість - це ще й зайвий спосіб показати, що грузинській поліції повністю вдалося подолати таку неприємну складову органів дізнання, як тортури. "Цієї проблеми в нас більше не існує, - запевняє Ека Згуладзе. - КПЗ підпорядковуються безпосередньо міністру, й уповноважений із прав людини має право вільного входу в кожен із них у будь-який час дня і ночі". Окрім того, на кожного затриманого негайно заводять електронне досьє, в яке заносять усе - час затримання, відвідини адвоката тощо. Такий показник, як кількість розкритих злочинів, тепер не є головним мірилом ефективності поліцейського відділку, а покази учасників процесу на суді мають пріоритетне значення порівняно зі свідченнями, даними під час слідства. Тож "вибивати" зізнання із затриманих тепер просто немає сенсу.

Фактично весь документообіг у системі МВС переведено в електронний вигляд - на папері залишилося близько 5% матеріалів під грифом "цілком таємно". Завдяки повністю комп'ютеризованій системі отримати водійські права або зареєструвати операцію купівлі-продажу автомобіля тепер можна за 15 хвилин. Жодних черг і бюрократичної тяганини - досить ввести відповідні дані у спеціальний автомат. "Але якщо в когось немає часу і хочеться скоротити процедуру до однієї хвилини - достатньо заплатити за офіційним тарифом 100 ларі", - каже Ека Згуладзе.

Вміння нової влади заробляти гроші на проведенні власних реформ - ще одна безумовна перевага. Модернові поліцейські відділки, патрульні "Фольксвагени", придбання комп'ютерів - на все це знадобилися кошти, яких у виснаженому за довгі роки розрухи бюджеті Грузії не було. Одним із джерел стало запровадження офіційного інституту "угоди" на зміну усталеним хабарам: якщо засуджений визнає себе винним, то, заплативши певну, чітко визначену суму, може вийти на волю значно раніше. Це не стосується особливо тяжких злочинів.

Попри такі нововведення, кількість ув'язнених після реформи не скоротилася, а навпаки - з 5 тисяч зростає до 20. Покарання за деякі злочини може бути аж надто суворим - за крадіжку мобільного телефона можна отримати до семи років, за спробу дати "на лапу" - ще більше.

"Реформа поліції - це, звичайно, безумовне досягнення нової влади. Я тепер машину спокійно залишаю на вулиці навіть незамкненою - угонів уже давно немає в принципі, - тишиться таксист Роберт. - Та хіба можна так жорстоко поводитися з людьми! Днями літню жінку, яка проїжджала через кордон і для пришвидшення процедури вклала в паспорт якусь десятку, посадили на два роки. Але ж вона - просто за звичкою. Ну старе це мислення в людини, що поробиш". "Інакше, як жорсткими методами, хабарництво не викоринити", - парирує Згуладзе.

Методи справді жорсткі, але дієві. Згідно з оприлюдненими минулого тижня даними щорічного дослідження організації Transparency International, у той час, як в усьому світі рівень корупції зростає, в Грузії він упав. Визнаючи безсумнівні заслуги влади в цьому напрямі, лише 3% грузинів зізналися, що за минулий рік намагалися дати комусь хабара. І хоча це один із

найнижчих показників у світі, правоохоронці обіцяють не зупинятися на досягнутому.

МЕТОДИ ПЕРЕБУДОВИ

Прагнучи викоринити корупцію, "трояндові революціонери" ліквідували санепідемстанцію, пожежу інспекцію та ще низку установ, усі функції яких насправді зводилися до зайвої бюрократизації й "доїння" підприємців. Тарганів у закладах громадського харчування або пожеж не стало більше, адже жоден власник не зацікавлений у тому, щоб розлякати клієнтів. Принагідно було скорочено понад 80% дозвільних документів і ліцензій - після детального аналізу реформатори залишили тільки справді потрібні. Тепер Грузія стабільно лідирує в рейтингах держав із найсприятливішими умовами для ведення бізнесу. Згідно з даними останнього звіту Світового банку, за останні п'ять років вона досягла найбільшого прогресу щодо покращення бізнес-клімату зі 174 держав світу, посівши за цим показником 12-те місце. Україна, для прикладу, - 145-та.

СТАТИСТИКА МВС

Починаючи з 2007 року, в Грузії регулярно фіксують спад злочинності. Кількість злочинів, пов'язаних із насильством, зменшилася на 38%, хуліганство - на 70%.

Якщо шість років тому за день у країні викрадали до 50 автомобілів, то тепер цей показник коливається від нуля до трьох за рік! А таких злочинів, як крадіжки мобільних телефонів, немає взагалі. Такого успіху правоохоронцям вдалося досягти, сфокусувавшись на ринку збуту - не маючи, де збувати крадене, злочинці перестали красти.

Підвищення податків - тільки через референдум

Минулого року уряд Грузії виступив з Актом економічних свобод, який покликаний ще більше сприяти розвитку ринку. Цей документ, зокрема, передбачає, що підвищувати податки можна тільки через референдум - аби в тих, хто прийде на зміну нинішній владі, не виникло спокуси підняти їх без консультації з народом. Накладено мораторій на збільшення кількості ліцензій та дозволів, створення нових регуляторних органів, ціновий контроль з боку держави, будь-які обмеження повної конвертованості ларі та руху капіталу.

Ці кроки мають сприяти зростанню економіки, яка й без того йде вгору. За словами радника прем'єр-міністра з економічних питань Тамари Ковзірідзе, цього року уряд розраховує на 5-6% зростання.

Грузія - країна маленька і не має ані потужних підприємств, ані ресурсів. Тому акцент було зроблено на розвиток транзиту й поживлення економіки. Несподівано позитивний ефект у цьому сенсі справили торговельні санкції з боку Росії: виробники (передусім вина й мінеральних вод), які раніше орієнтувалися переважно на російський ринок, зрозуміли, що не варто зв'язувати бізнес лише на одній державі. А щоб продукція була конкурентоздатною на світових ринках, поліпшили якість.

Як "саакашвілівці" "матір" продавали

Коли Михайл Саакашвілі надумав перетворити напіврозвалений Батумі - центр Аджарського регіону - на таке собі Дубаї, скептики крутили пальцем біля скроні. Тепер Батумі, який у Грузії прозвали "Міша-таун", із його розкішною набережною, елітними готелями й нічними клубами не влізати. В Аджарію щороку зростає потік туристів: мешканці сусідньої Туреччини й Ірану їдуть сюди не лише відпочити на морі, а й насолодитися забороненим у них гральним бізнесом.

Нова грузинська влада сміливо оголосила тотальну приватизацію. За результатами розгорих тендерів іноземні інвестори (в тому числі російські) скуповують не лише підприємства, а й сільськогосподарські землі, пошту та ін. Під приватизацію не підпадають хіба що залізниця й автомагістралі. На запитання, чи вони не бояться втратити стратегічно важливі для держави об'єкти, секретар Радбезу Гіга Бокерія відповідає: "Боятися нам ніколи - надто багато інших справ. Так, за приватизацію землі опоненти нас критикують, але в 1990-х ми вже це проходили. Колись під час обговорення аналогічного питання в Держдумі РФ комуніст Шандибін пафосно заявив: "Земля - це батьківщина-мати, а матір продавати не можна!" На що йому відповіли: "А в оренду "матір" здавати можна?"

Бокерія, якого Саакашвілі називає своїм близьким другом, працює в Раді безпеки якихось два тижні - раніше обіймав посаду першого заступника міністра закордонних справ. Секретарем Радбезу до нього була 33-річна Ека Ткешелашвілі. Під час зустрічі з нами вона два тижні як народила, але вже була в роботі - вносила в курс справ після призначення міністром з питань реінтеграції.

Постійні ротації в уряді - ще один рецепт успіху від президента Міші. Комуś такі пертурбації можуть видатися радше чинником нестабільності, але Саакашвілі вважає, що регулярна зміна середовища змушує урядовців постійно тримати мізки в тонусі.

Молоді, ризикові, успішні

Запорукою успішних реформ нової грузинської влади стало те, чого забракло українським "помаранчевим": чітке усвідомлення потреби ламати ситуацію швидко - поки не вичерпався кредит довіри. "Нам казали, що ми спершу повинні виписати стратегії, концепції, а тоді проводити реформи, - каже Тамара Ковзірідзе. - А ми відповідали, що не маємо на це часу, і діяли бліц-методом: проводили всі реформи паралельно. Це спрацювало. Тоді як у багатьох країнах гальмом є проблема ухвалення рішень".

Доходило до смішного. В ЄС для Грузії виписували п'ятирічні плани, а "революціонери" дивувалися: навіщо розтягувати, якщо можна все зробити за вдвічі коротші терміни? У Брюсселі обурювалися: сказано п'ять років - значить, має бути п'ять.

"У тому, що середній вік членів уряду - близько 30 років, безумовно, є свої вади. Але є й позитив: молоді - більш ризикові", - каже заступник міністра внутрішніх справ Ека Згуладзе.

Як і більшість запрошених у владу Михайлом Саакашвілі, Ека навчалася за кордоном, і розмовляти англійською їй значно легше, ніж російською. До приходу в МВС вона працювала в неурядовій організації та отримувала в шість разів більшу зарплату, ніж зараз. 35-річного заступника глави МЗС Торніке Гордадзе президент знайшов у Франції, а 29-річну Віру Кобалю, яка обіймає посаду міністра економіки, запросив до Грузії після знайомства в Канаді. Що спонукало цих людей кинути великі перспективи й зарплати за кордоном і повернутися на історичну батьківщину, щоб працювати по сім днів на тиждень і по 20 годин на добу? Скептики висловлюють різні версії: від прихованого особистого зацікавлення (недарма ж опозиція заявляє, що після ліквідації корупції на низовому рівні вона процвітає "у верхах") до застосованих методик нейролінгвістичного програмування.

"Легко сказати: "У верхах є елітна корупція, але ми цього не можемо довести". А хто повинен доводити - ми?" - сміється Тамара Ковзірідзе. І запевняє: бачити реальні результати роботи на рідну країну - найкраща мотивація.

"Спершу я зовсім не хотіла йти в уряд, бо це не моє. Але, подумавши, вирішила: критикувати зі сторони завжди легко. А спробувати щось змінити зсередини - значно важче. До того ж маючи таке CV, після відходу з державної служби я зможу знайти собі будь-яку найкращу роботу", - наводить власні аргументи Ека Згуладзе.

Реформи ціною демократії?

"Звалилася одна маленька група людей усім на голову і щось тут творить. Але ми теж молоді, теж знаємо англійську мову і комп'ютер. І, на відміну від них, нас цікавить думка народу", - саркастично посміхається представник опозиційної фракції християнських демократів у парламенті Грузії Ніколоз Лаліашвілі.

Опозиційні депутати щойно прийшли з акції на захист грузинської мови. Від англійської. Ні, вони не проти планів президента Саакашвілі запровадити обов'язкове вивчення "інгліш" із першого класу (із цією метою до Грузії вже запрошено кілька тисяч учителів зі США та Канади), але англомовні висівки на деяких закладах опозиціонерів драгують. "Грузинська мова, алфавіт - це те, що відрізняє нас від решти світу. Не можна втрачати свою ідентичність!" - наголошує лідер Християнсько-демократичного руху Георгій Таргамадзе.

ХДР - найпотужніша в Грузії опозиційна сила. На відміну від радикалів на кшталт прихильників Ніно Бурджанадзе, єдиним гаслом яких є "Мішу - геть!", християнські демократи критикують владу предметно. Тому й користуються довірою щонайменше 13% населення (підтримка Бурджанадзе зараз ледве тримається на рівні 1%). Для порівняння: партія Михайла Саакашвілі "Єдиний національний рух" має рейтинг близько 60%, а підтримка самого президента - ще на 6-7% вища.

Головний закид опозиції до Саакашвілі і його команди - брак демократії. Мовляв, більшість грузинських телеканалів "лежать" під владою, їй повністю підконтрольні суди, а в'язниці "диктатор" Міша під приводом боротьби з корупцією заповнює політичними опонентами. Хоча, до слова, нещодавно за звинуваченням у корупції за ґрати потрапили п'ятеро депутатів парламенту від правлячої більшості.

Серед інших претензій до влади Таргамадзе називає високий рівень безробіття - до 35%, дорогі комунальні послуги, провал реформ у галузях освіти та охорони здоров'я.

У влади на це є відповідь. "На центральних телеканалах опозиційні політики виступають не рідше, ніж провладні, а кілька регіональних узагалі тільки тим і займаються, що різко критикують уряд. До того ж уся політична реклама в Грузії, згідно із законодавством, безкоштовна", - наголошує парламентарій від "Єдиного національного руху" Ако Мінашвілі. Закиди щодо ситуації в освіті він

теж називає щонайменше дивними: "Якщо раніше сума хабарів за вступ до ВНЗ сягала 25-30 мільйонів ларі на рік, то після освітньої реформи ми перейшли на ваучерну систему. Тепер гроші від держави йдуть не вишу, а студенту. І він сам вирішує, в який ВНЗ йти, та, відповідно, його фінансує".

У результаті з 250 вишів у Грузії залишилося 17 державних і близько 20 активних приватних. Керівництво решти, ясна річ, незадоволене. Як і ті батьки, які вже не можуть, як раніше, придбати для своєї непуячої дитини диплом.

"Міша й сам не знає, що робитиме через три роки - характер такий"

Незадоволених у країні таки багато. Навряд чи можуть відчувати вдячність до влади тисячі звільнених у результаті реформ даїшників та держслужбовців, позбавлених впливу "злочинів в законі", кинуті за ґрати через спробу "підмазати" податківця хабарем підприємці. Державі, де половина населення живе в сільській місцевості, конче потрібна реформа села - зараз селяни займаються передусім присадибним, а не комерційним господарством. Зрештою, невирішеною залишається найболючіша проблема - роз'єднаність території (Абхазія і Південна Осетія після війни 2008 року абсолютно не підконтрольні Грузії). Але те, що команда на чолі з Михайлом Саакашвілі вже зробила, викликає захват.

Між іншим, ухвалену парламентом конституційну реформу, за яку в Україні президента Саакашвілі переважно критикують, у Грузії всі політичні сили вважають безумовним прогресом. Послаблення повноважень президента й посилення парламенту багато хто за кордоном вважає підготовкою плацдарму для Саакашвілі, який після завершення каденції 2012 року пересяде в прем'єрське крісло. Грузинських аналітиків такий підхід відверто дивує. "На мій погляд, найсправедливіше нову владу критикували за період 2004 року до президентської системи, - каже політолог Торніке Шарашенідзе. - Тоді це справді спрацювало на реформи. Але тепер назріла потреба демократизувати систему. Що й було зроблено. А щодо Саакашвілі, то, наскільки я його знаю, Міша ще й сам не уявляє, що робитиме через три роки. Такий уже в нього характер".

КУРС НА ЄВРОПУ

На всіх офіційних і багатьох приватних установах поряд із державним вивішено прапор Євросоюзу. Так країна демонструє свої євроінтеграційні прагнення. "Грузія - європейська країна, і ЄС - наша абсолютна мета", - каже заступник міністра закордонних справ Торніке Гордадзе.

Незмінним залишається і курс на входження в НАТО. Так буде й надалі, незалежно від того, хто прийде до влади після Саакашвілі: за входження в НАТО виступають усі провідні політичні сили й 70% населення.

У Тбілісі висловлюють задоволення результатами Лісабонського саміту НАТО, у підсумковому комюніке якого чітко зазначені перспективи Грузії. Раніше у грузинської влади було побоювання, що після відмови України від курсу в НАТО в Альянсі загальмують і Грузію, оскільки після Бухарестського саміту наші країни йшли у зв'язці.

Той факт, що в Лісабоні НАТО задекларувало курс на зближення з Москвою, Тбілісі не засмучує. "Якщо Росія зміцнюватиме відносини з євроатлантичними структурами - ми будемо першими, хто відчує позитивний результат, - переконаний Гордадзе. - Для Тбілісі це стане певною гарантією ненападу".

ПІСЛЯ КУЛЬТУ

Сталіна стало менше

Ще кілька років тому ледве не кожен другий чоловік міста Горі намагався бути схожим на свого найвідомішого земляка Йосипа Сталіна-Джугашвілі: вуса, зачесане назад волосся, характерно примружені очі, за першої-ліпшої нагоди - люлька. "Це вже на підсвідомому рівні було. Не через те, що ми ним пишаємося або, але ж таки видатна була людина, хай і в негативному сенсі", - пояснює кореспондентці "УМ" літній відвідувач горської крамнички.

Але півроку тому Горі позбулося частини пам'яті про диктатора: у ніч на 25 червня демонтували статую Сталіна, яка височіла на площі перед мерією. Пояснювали, що для перенесення в музей.

Щоправда, в меморіальному комплексі ми не побачили шестиметрового генераліссимуса на дев'ятиметровому п'єдесталі. "Знаєте, я навіть не думав, що поставлюся до цього так байдуже: ну був пам'ятник, а тепер нема, і все, - розповідає горський співрозмовник "УМ". - Декого з моїх друзів, щоправда, таке "святотатство" обурило. Але ж біля музею інший пам'ятник все одно залишається, хай і менший".

А на місці великого Сталіна перед мерією планують встановити монумент пам'яті загиблих із серпневої війни 2008 року.

Леся ШОВКУН

umoloda.kiev.ua

Студентське містечко Bastyr університету

Розташоване в Кенморі, Вашингтон, нове студентське містечко вміщує 132 студентів в 11 триповерхових вільно розташованих котеджах. Багатий дизайн і екологічність містечка (архітектор CollinsWoerman), розроблено за програмою LEED Gold, проте проект перевищив очікування і отримав LEED Platinum сертифікацію без зміни бюджету та з випередженням графіка. Досягнуто економії енергії на 34 відсотки більше у порівнянні з більш традиційними проектами та переробки 97 відсотків будівельного сміття на основі ретельного планування і спільної роботи. Це найвища нагорода USGBC для багатоквартирних проектів у 2010 році за програмою LEED у США.

Архітектор: CollinsWoerman.
Розташування: Кенмор, Вашингтон, США.

Проектна група: Pat Logan, John Aldredge, Sarah Reisenauer and Brian Walters
Рік: 2010

Фотографії: Lara Swimmer and Karen Steichen/CollinsWoerman

Житло студентського містечка відображає комплексний підхід до школи природничих мистецтв, науки і охорони здоров'я. CollinsWoerman використав інтерактивний процес для спільного проектування та дизайну за участю студентів і викладачів.

Доведено, що менші житлові приміщення дешевше побудувати і дешевше експлуатувати, ніж традиційні гуртожитки.

"Ми пройшли чотири раунди бюджету, щоб отримати найкращу економію коштів для університету", сказав Олдрідж. "Працюючи в тісній співпраці ми змогли досягти значного підвищення ефективності. Ми скористалися ефектом масштабу і повторення".

Витрати на будівництво склали \$12 млн. \$16,5 млн. - ціна проекту в цілому. Містечко розташоване на 51 акрі землі, мінімізує вплив на навколишнє середовище, вписується в незайману природу: було вжито спеціальні заходи, щоб залишити прилеглі лісові масиви і водно-болотні угіддя недоторканими.

USGBC зазначив зразкове виконання особливостей проектування і будівництва проекту, включаючи:

- Ліквідацію непотрібних просторів.
- Радіант-підлогу з підігрівом.
- Високу ефективність котлів, водонагрівачів і рекуперації тепла.
- Природну вентиляцію всього будинку.
- Locally-sourced, FSC-сертифіковану деревину.
- Надзвичайно низькі експлуатаційні витрати.
- Високу надійність зовнішнього облицювання.
- Низький вміст шкідливих випарів фарб і карбамідо-формальдегідних сумішей.
- Економічність використання електроприладів і світильників.
- Збір дощової води; зелені дахи.
- Пермакультурне започаткування саду-городу з їстівних та лікарських рослин.
- Високоякісне відео.

<http://www.archdaily.com/96482/bastyr-university-student-village-collinswoerman/#more-96482>

